

174

E 174

<p>INSTITUT ZA GOZDNO IN LESNO GOSPODARSTVO LRS V LJUBLJANI Poštni predal 350</p>	<p>ELABORAT:</p>
<p>INVESTITOR: GOZDNO GOSPODARSTVO K R A N J</p>	<p>SESTAVIL: <i>Martin Cokl</i> ing. MARTIN COKL</p>
<p>OBJEKT: GOSPODARSKA ENOTA BLEGAŠ GOSPODARSKI NAČRT ZA DOBO OD 1.1.1954 DO 31.12.1963</p>	<p>DIREKTOR: <i>Bogdan Žagar</i> ing. Bogdan Žagar</p>
	<p>DATUM: 27. IV. 1956</p>

oxf. 62 (497.12 Blegan)

E 174

Čokl, Martin;

GOSPODARSKA ENOTA BLEGAŠ

G O S P O D A R S K I N A Č R T

za dobo od 1.I.1954 do 31.XII.1963

OPISNI DEL

~~1956~~
Julijana [1956]

2 175

Vsebina

~~INŠTITUT ZA GOZDNO IN LESNO
GOSPODARSTVO SLOVENIJE LJUBLJANA~~

~~GOSPODARSKA ENOTA BLEGAŠ~~

~~GOSPODARSKI NAČRT~~

~~za dobo od 1. I. 1954 do 31. XII. 1963~~

A. Opisi del

~~V s e b i n a~~	Stran
1. Oznaka in velikost gospodarske enote	1
2. Lega gozdov	2
3. Podnebje	3
4. Relief	4
5. Geološka podlaga	5
6. Gozdna tla	5
7. Gozdni tipi	6
8. Dosedanje gospodarjenje z gozdovi na Blegašu	8
a) Historiat posestnih razmer	8
b) Dosedanje gospodarjenje z gozdovi na Blegašu	9
c) Dosedanja ureditvena dela	12
9. Opis sedanjih ureditvenih del	14
a) Ugotovitev posestnega stanja	14
b) Notranja razdelitev gozdov	15
c) Geodetska dela	16
č) Inventarizacija gozdov	17
d) Ugotovitev prirastka	19
e) Ugotovitev ostalih ureditvenih podatkov	19
10. Stanje gozdov po podatkih inventarizacije	21
11. Načrt za bodoče gospodarjenje	25
a) Splošni gospodarski cilj	25
b) Premena enodobnih bukovih sestojev v skupinsko mešane in raznodobne	27
c) Premena enodobnih igličastih sestojev v mešane skupinsko raznodobne sestoje	29
č) Izdelava gojitveno-gospodarskega načrta	30

№ Поправки к уставу по инициативе Комитета
на рассмотрение государственной комиссии
в д. 7.9.1956

2. Записки комиссии на рассмотрение
государственной комиссии в д. 7.12.1956

3. Отчет о работе государственной
комиссии № 2354/2-56 в д. 19.12.1956

	Stran
d) Določitev etata	35
e) Postranski gozdni proizvodi	39
f) Gradbena dela	39
12. Vskladitev dosedanjih sečenj in gojitvenih del s predvidenim načrtom	40
13. Vođenje evidence	40
14. Predlogi za prihodnjo revizijo elaborata	40
15. Ostale odredbe	41

P r i l o g e :

- Tab. 1 Seznam katastrskih parcel
- " 2 Množina in razpored padavin po podatkih najbližjih meteoroloških postaj
- " 3 Pregled uporabljenih tarifnih razredov
- Graf. 1 Razmerje starostnih razredov za obratovalni razred A (enodobnih bukovih sestojev)
- " 2 Sestava sestojev po lesni masi na 1 ha za obratovalni razred B (prebiralnih igličastih sestojev)
- " 3 Sestava lesne mase po debelinskih razredih za obratovalni razred B (prebiralnih igličastih sestojev)
- " 4 Razmerje starostnih razredov za obratovalni razred C (enodobnih igličastih sestojev).

Handwritten notes:

4 B. ...

1. ...

2. ...

3. ...

4. ...

5. ...

6. ...

7. ...

Handwritten notes:

C. ...

1. ...

2. ...

3. ...

~~GOSPODARSKA ENOTA BLEGAŠ~~

1. Oznaka in velikost gospodarske enote

Gospodarsko enoto Blegaš sestavljajo gozdovi SLP na Blegašu, tj. v glavnem razlašeni gozdovi nekdanjega veleposestnika Franca Heinriharja iz Škofje Loke. Poleg teh gozdov sta bila v to gospodarsko enoto vključena tudi razlašena gozda dveh večjih gozdnih posestnikov in sicer Neže ČEMAŽAR ter Matije LIKARJA iz Čabrač, ki se držita bivših Heinriharjevih gozdov. Manjše gozdne parcele SLP, ki so raztresene po področju okoli Blegaša, v elaboratu niso zajete. Te naj bi bile po navodilih za urejanje gozdov v LR Sloveniji (prve spremembe in dopolnitve št. 2605/1 z dne 22/8-1955, tč. A2) urejene skupaj s privatnimi gozdovi, ki jih obdajajo. Izpuščen je bil tudi razlašeni gozd Borisa GLOBOČNIKA (del parc.št. 826/1 k.o. Zali log v izmeri 8,5 ha), ki se sicer drži bivših Heinriharjevih gozdov, ni pa še bil odmerjen.

Gospodarska enota Blegaš meri v celoti 754,8 ha. Od te površine odpade na bivše posestvo:

1. Franca HEINRIHARJA, Škofja Loka	693,3 ha
2. Matije LIKARJA, Čabrače	42,1 ha
3. Neže ČEMAŽAR	<u>19,4 ha</u>
skupaj	754,8 ha

Te površine so bile dognane deloma po novi osnovni karti (za bivše Heinriharjeve in Čemažarjeve gozdove), deloma pa po razlastitvenih odločbah oz. po zemljiškem katastru (za razlašene Likarjeve gozdove in ločeni kompleks Studor-Čelo).

Od celotne površine 754,8 ha odpade na:

z gozdom obrasla zemljišča	732,7 ha
neobrasla gozdna zemljišča	<u>13,0 ha</u>
gozdna zemljišča skupaj	745,7 ha
negozdna zemljišča (travniki)	<u>7,9 ha</u>
vsega skupaj	754,8 ha

V gozdni površini 745,7 ha je tudi nekaj nerodovitnih zemljišč (skalovje, melišča itd.), ki pa ne tvorijo večjih strnjениh površin in zaradi tega niso bila posebej izločena. Zajete so tudi večje jase na nekdanjih pašnih površinah, ki jih ni kazalo posebej izločiti.

Gozdovi gospodarske enote Blegaš tvorijo zaokroženo celoto, v kateri so enklavirani: planina na Blegašu (vasi Leskovca; 24,6 ha), manjši kompleks nadržavnih gozdov (posestnikov Ferlica in Štrenpliga) ter manjši nadržavni pašnik. Izven te celote je le manjši kompleks (Studor - Čelo; 21,0 ha), ki je od tega glavnega kompleksa oddaljen le 1 km.

2. Lega gozdov

Gospodarska enota Blegaš se razprostira med $11^{\circ}45'$ do $50'$ vzhodne dolžine in med $46^{\circ}08'$ do $11'$ sev.širine ter v nadmor. višinah od 700 do 1500 m.

Tvorijo jo pobočja pod vrhom Blegaša (1562 m), predvsem pa njegovi južni ohronki v povodju poljanske Sore oziroma njenih pritokov (Voljaščice in Logarja). Na severni strani jo omejuje kamionska cesta Črni Kal - Murave, na vzhodni dolina pod Jelovico, na južni in zahodni pa potok Voljaščica. V teh mejah sestavljajo enoto številne bolj ali manj izrazite doline, kakor (največja) Blegaška, Javorjeva, Plavna, Ječmenova, Drсна, Babja itd. oziroma grebeni (Jelovica, Murave itd.).

Od bližnjih naselij obkrožajo enoto vasi Žetina, Jelovica, Suša, Čabrače, Voljaka, Debeni, Studor in Leskovica. Vse te vasi leže na južnih obronkih Blegaša; na severnih, gozdnatih pobočjih Blegaša ni naselij temveč so le osamljene kmetije.

Zunanje meje gozdov potekajo le delno po izrazitih naravnih črtah (cestah, grebenih, jarkih), delno pa sekajo pobočja v celo. V splošnem so lepo zaokroženi in se le tu in tam globlje zajedajo v sosednje kmečke gozdove kot polenklave (odd. c, d, 14, 15). Izvemši enklavirano planino vrh Blegaša, ki je zelo stegnjena in razvlečena, so tudi meje nasproti enklavam primerno zaokrožene.

V politično-upravnem pogledu spada gospodarska enota Blegaš pretežno v občino Gorenja vas, delno (severna stran) pa v upravno občino Železniki, v zvezi s tem pa v zvezo komun Kranj.

Po davčnem katastru spada v katastrske občine Leskovica, Zali log in Gorenja ravan (glej tab.1 - seznam katastrskih parcel). Zemljiškoknjižno se vodijo ti gozdovi pri sodišču v Škofji Loki.

3. Podhebj

V neposredni bližini Blegaša delujeta le dve meteorološki postaji:

1. L e s k o v i c a , južna stran Blegaša, 805 m n.m.; od l. 1947 dalje;
2. D a v č a , severna stran Blegaša, 886 m n.m.; od l.1950 dalje.

Obe postaji sta 4.reda in beležita kot takšni le množino in vrsto padavin ter trajanje snega, ne pa tudi temperature, za katere zaradi tega ni podatkov. Podatki o padavinah za dobo opazovanja so podani v tabeli 2. V tej so pri postaji Leskovica poleg podatkov za vso opazovalno dobo (od l.1947 dalje) izkazani tudi podatki za dobo od l.1950 dalje, odkar se vodi tudi postaja v Davči.

Po tej tabeli skopni sneg tako v Leskovici (po poprečju za 5-letje 1950-54) kakor v Davči v drugi polovici marca. Pri obeh meteoroloških postajah tudi pade prvi sneg sicer že oktobra, vendar pokrije zemljo le za nekaj dni in šele decemberski sneg obleži za daljšo dobo. Po podatkih teh dveh postaj za opazovano dobo naj bi v e g e t a c i j s k a d o b a na Blegašu trajala od aprila do septembra, torej 6 mesecev. Treba pa je upoštevati, da sta obe postaji precej nižje kakor večina blegaških gozdov in da se opazovalna doba nanaša na poslednja leta z nenormalno toplimi zimami. Glede na to je računati z nekoliko krajšo, večjetno le 5-mesečno vegetacijsko dobo (maj - september), zlasti v hladnejših višjih in severnih legah.

Letna m n o ž i n a p a d a v i n se po isti tabeli giblje okoli 1850 mm. Od te množine odpade na vegetacijsko dobo (maj do september) ok. 800 mm ali 43 % vseh letnih padavin. Padavine so sicer precej enakomerno porazdeljene na posamezne mesece, vendar izstopa september kot najbolj deževen, marec pa kot najbolj suh mesec. Tega meseca pa se tali sneg in dobi jo tla tudi ta čas dovolj vlage.

O t e m p e r a t u r a h za čase vegetacije na področju Blegaša ni podatkov, ker ni v bližini meteoroloških postaj 3.

reda. Sodeč po temperaturah dveh meteoroloških postaj 3. reda na bližnji Jelovici (Rovtarica in Martinček), ki ležita v približno isti nadmorski višini kakor večji del blegaških gozdov (ok. 1100 m), pa se bo ta temperatura (za časa vegetacije) gibala ok. 12°C.

Po teh podatkih vlada na področju blegaških gozdov zmerno vlažno in toplo p o d n e b j e, ki pogojuje uspevanje mešanih gozdov bukve, jelke in smreke.

S n e ž n i p l a z o v i se na področju Blegaša v splošnem ne pojavljajo, ker pokriva strma pobočja močna vegetacijska odeja (gozd). Le na ogolelih strminah (s travo poraščena pogorišča v odd. 8a, zatravljena strmine v odd. 9a) se tu in tam pojavljajo manjši snežni plazovi, ki ovirajo uspešno pogozditev teh terenov. E r o z i j a t a l se ne pojavlja v omembe vrednem obsegu.

V e t r o v i ne predstavljajo večje nevarnosti za sedanje gozdove na Blegašu, ki jih sestavlja kot glavna drevesna vrsta močnejše zakoreninjena bukev. Slabo zakoreninjeni smrekovi sestoji poraščajo v glavnem le doline, ki so proti vetrovom močnejše zavarovane. Slabe posledice vetrov se kažejo v glavnem le v nizki rasti bukve pod vrhom Blegaša, ki jo je deloma pripisati tudi premočni transpiraciji zaradi vetrov, predvsem[↑] seveda bližini gornje gozdne meje.

4. Relief

Za relief gospodarske enote Blegaš so značilne številne, bolj ali manj izrazite kraške doline, ki se izmanjujejo z bolj ali manj izrazitimi kraškimi grebeni. Pobočja teh dolin in grebenov so strma do zelo strma, mestoma celo prepadna in skalovita. Večjih planot na področju Blegaša ni. Nekoliko bolj položen svst se razprostira le okoli Prve ravni, od koder tudi ime te planote.

Strma, mestoma celo prepadna in skalovita pobočja otežajo spravilo lesa iz gozdov na Blegašu ter izpeljevo izvoznih cest in poti. Velika raznolikost terena ustvarja tudi različne ekološke pogoje za uspevanje gozdov, od zelo slabih na sušnih, prepadnih pobočjih in grebenih do zelo dobrih v zavarovanih bolj vlažnih dolinah. Temu primerno se v tem pod-

ročju prirodno pojavljajo drevesne vrste zelo različne zahtevnosti, od skromnega črnega gabra do zelo zahtevnega javora.

5. Geološka podlaga

Pretežni del gospodarske enote Blegaš je na dolomitni podlagi in siver na g l a v n e m d o l o m i t u zgornje triadne starosti. Ta kamenina zavzema skoraj vsa pobočja vzhodno od črte: meja odsekov 1b in c, Leskovški Kal ter vzhodna meja oddelka 5 do Žage. V tem področju se le tu in tam pojavijo kot fragmentarna podlaga tudi skrilaenci s svojo značilno silikatno floro. Pretežno dolomitni podlagi je treba predvsem pripisati tudi sedanjo razširjenost bukovih gozdov na področju Blegaša.

V zapadnem delu gospodarske enote, tj. zapadno od spredaj navedene črte (Leskovški Kal - Žaga) tvorijo talno podlago s t a r o p a l e o z o j s k e d r o b e (kremenovi drobnozrnati konglomerati) in s k r i l a v c i. To področje se ne loči od ostalega področja gospodarske enote le po pritalni flori temveč tudi po svojih gozdnih sestojih. Med tem ko prevladujejo v vzhodnem delu gospodarske enote na dolomitni podlagi bukovi sestoji, so za zapadno področje te enote značilni skoraj čisti sestoji iglavcev, ki (po razpoložljivih virih) poraščajo to področje že od davne preteklosti.

N a p o d t a ž n i v o d i (izvirkih, potokih) je gospodarska enota zelo revna, zlasti pa njen večji del na dolomitni podlagi. V tem delu izvira le manjši potok v Javorjevi dolini kot pritek Voljaščice. Mnogo bolj bogat na podtalni vodi je zapadni del s silikatno podlago, v katerem izvira in iz katerega se napaja potok Voljaščica.

6. Gozdna tla

Glede na različno talno podlagi sta se na področju gospodarske enote Blegaš razvili dve vrsti gozdnih tal: karbonatna na večjem, vzhodnem delu z dolomitno podlago ter silikatna v manjšem, zahodnem delu s kremenastimi konglomerati in skrilaenci kot talno podlago.

K a r b o n a t n a t l a so v splošnem plitva do zelo plitva (strma pobočja in grebeni), izvzemši položnejše doline, kjer najdemo tudi srednje globoka tla. Po svoji tekstu-

ri so večinoma skeletna, pomešana z drobnimi kamenčki. Kljub majhni globini so v glavnem sveža, predvsem zaradi zadostnih padavin in talnega pokrova (listje). Le na strmih pobočjih v toplejših nižjih, južnih legah se pojavljajo tudi suha do zelo suha tla. Prav na teh terenih se je v preteklosti izvajala tudi paše in seg gozdna vegetacija ni mogla povzpeti preko grmišč (del odd.8a, del odd.9a, odd.13, del odd.14, odd.15). Pod vplivom gozdne odede (bukev) so tla v tem področju nevtralna do bazična in dovolj humozna. Pokrita so s slojem listja, ki varuje njihovo produktivno sposobnost.

Silikatna tla v zapadnem delu gospodarske enote so temu nasprotno dovolj globoka, peščeno-ilovnata, sveža, rahlo do močnejše zakisana in manj humozna, pokriva pa jih tanek sloj igličevja.

7. Gozdni tipi

O tem, kakšni so bili gozdovi na Blegašu pred posegom človeka vanje, nimamo podatkov.

Po vsej verjetnosti je bila tu bukve tudi v preteklosti glavna drevesna vrsta. Večina teh gozdov se razprostira v optimumu njenega uspevanja tako po njihovi višinski legi kot po geološki podlagi. Manj pa je verjetno, da je bukev tudi v preteklosti tvorila tako čiste sestoje, kakršni poraščajo danes dolomitna pobočja Blegaša. Tako čisti sestoji bukve na teh pobočjih so se zelo verjetno razvili pod vplivom človeka, zlasti pa kot posledica plavžarstva in z njim povezanih sečenj na golo za napravo oglja, poznejše gozdne paše in ekstenzivnega izkoriščanja teh gozdov v bližnji preteklosti. Po ustnem izročilu (logar Potočnik, Blegaš) naj bi bili za časa plavžarstva tudi gozdove na Blegašu prekomerno izkoriščali za napravo oglja in izsekavali. Močno izsekane in prereditvene gozdove je pričela poraščati trava, pa so sosednje vasi začele v njih pasti živino. Zaradi poznejših prepovedi paše, verjetno pa tudi zaradi zaraščanja in splošnega nazadovanja pašnikov, je bila ta sčasoma zopet opuščena, na opuščeni pašni površini pa je kot ekološko najmočnejša drevesna vrsta prevladala bukev. Jelka se na teh površinah ni mogla pojaviti kot pionir zaradi njene občutljivosti, smreka pa zaradi sušnih, plitvih tal. Po-

znejša izkoriščanja teh, pretežno bukovih gozdov so bila v glavnem omejena na izsekavanje vrednejših iglavcev, tj. zlasti jelke, kar je mnogo prispevalo k nastanku sedanjih, skoraj čistih bukovih sestojev v tem dolomitnem področju. Temu nasprotno pa je bila bukev v zapadnem področju s silikatno talno podlago skoraj docela izpodrinjena, ker se je tem gozdovom zaradi večjega deleža iglavcev posvečala večja pozornost in so skušali pod vplivom nemške šole te gozdove prevesti v čiste smrekove oziroma jelove gozdove.

Jelka je bila tudi v vzhodnem področju Blegaša z dolomitno podlago v preteklosti precej verjetno močnejše zastopana kakor pa dandanes (dokaz temu je n.pr. ime "Jelovica") in je le pravkar opisano izkoriščanje gozdov povzročilo njeno nazadovanje v tem področju. Za to domnevo govorijo tako sama rastišča kakor tudi lepo uspevajoča jelova drevesa v ostankih mešanih sestojev bukve in jelke. Njena domena pa je še posebej zapadno področje Blegaša s silikatno talno podlago, kjer je še dandanes prevladujoča drevesna vrsta.

Smreko kot avtohtono drevesno vrsto najdemo v glavnem le v zapadnem delu gospodarske enote s silikatno podlago. Na dolomitnih tleh jo srečamo le v umetnih nasadih in v redki prirodni zmesi z bukvijo in jelko.

Od ostalih drevesnih vrst se v večji meri prirodno pojavljajo še javor (doline), mali jesen, črni gaber in mokovec (nižje, sušne in strme lege na karbonatnih tleh ter rdeči bor (iste lege na silikatnih tleh).

Pri sedanji razvojni stopnji gozdov v gospodarski enoti Blegaš prevladuje na dolomitni podlagi Abieto - Fagetum (karbonatna tla, srednje in višje lege). Pod vrhom Blegaša preide ta v Fagetum subalpinum, mestoma pa je najti tudi čisti Fagetum (Prva ravan). Na strmih pobočjih v nižjih, toplejših južnih legah te talne podlage se pojavlja tip Orneto - Ostryon z več ali manj grmiščno gozdno vegetacijo. Na silikatni talni podlagi v zapadnem delu gospodarske enote prevladuje nekoliko zakisani Abieto - Piccetum. Fragmentarna tipološka posebnost tega področja je Pinetum illyricum (v spodnjem, toplejšem delu oddelka 6a) z rdečim borom kot glavno drevesno vrsto.

Podani fitocenološki oris je le provizoren, ker je bilo področje Blegaša le bežno fitocenološko pregledano. Podrobnejši fitocenološki opis in tipološko kartiranje naj bi se opravilo do prihodnje revizije tega gospodarskega načrta.

8. Dosedanje gospodarjenje z gozdovi na Blegašu

a) Historiat posestnih razmer

Kolikor je mogoče dognati iz razpoložljivih virov (dr. Pavle BLAZNIK, Kolonizacija Selške doline, Ljubljana, 1928), so bili prvi lastniki gozdov na Blegašu freisinški škofje. Z darilno listino z dne 30.VI.973 je namreč cesar Oton II. podaril tedanjemu freisinškemu škofu Abrahamu večji del področja med Poljansko in Selško Soro in so tako prišli tudi gozdovi na Blegašu v sestavo nekdanjega loškega posestva s sedežem v Škofji Loki. Ali so ti škofje ostali lastniki teh gozdov vse do leta 1803, ko je po določbah lunevillskega miru pripadlo vse tedanje freisinško posestvo avstrijski cesarski hiši kot katedralno posestvo, ni znano. Možno je, da so že preje postali last bližnjih fužin, ki so jih potrebovale za pridelovanje oglja.

O nadaljnjem razvoju posestnih razmer do srede 19.stoletja, ko so pričeli voditi zemljiške knjige, ni na razpolago zanesljivih podatkov. Po ustnem izročilu (logar Potočnik, Blegaš) naj bi bili ti gozdovi pred sto leti (po cesarskem patentu z dne 3/7-1853) prešli kot ekvivalent za služnostne pravice v last bližnjih kmetov, ki pa niso hoteli plačevati davkov in jim je država zaradi tega odvzela gozdove. Kot nadzornika nad temi gozdovi naj bi bila postavila nekega gozdarja RECKLA iz Graza, ki je s strogimi ukrepi odpravil pašo v teh gozdovih. L.1875 je gozdove na Blegašu (zemljiškknjižni vložek št.98 k.o. Leskovic in št. 681 k.o. Zali log) kupila družba "Vorderberg-Koeflacher Montan - Industrie - Gesellschaft". Po vključitvi te družbe v "Steyrische Alpenen Montan Gesellschaft (l.1881) pa so bili gozdovi l.1892 prepisani na to združbo s sedežem v Grazu. Od te družbe je l.1900 kupil gozdove na Blegašu Josef GLOBOČNIK iz Železnikov, že l.1907 pa jih je zopet prodal in sicer Francu Heinriharju iz Trate (za 33 000 goldinarjev). L.1912 so bili gozdovi prepisani na tvrdko Franca Heinriharja na Trati pri Škofji Loki. Kot lastnik te firme je Franc Heinrihar l.1930

dokupil od vaške skupnosti Voljaka predel Trobenke (odd.8), potem ko je ta skupnost razpadla in so si upravičenci razdelili gozdove. L.1932 so bili gozdovi znova prepisani in sicer na firmo "Franc HEINRIHAR, lesno-industrijska d.d. Škofja Loka". V lasti te firme so ostali do l.1946, ki so bili na podlagi odločb Okrajnega sodišča v Škofji Loki z dne 16.10.1946, Zp 100/46-23, 169/46, 223/46-11, 224/46-6 in 225/46-21 vknjiženi na SLP in dani v upravo Gozdnega gospodarstva v Kranju.

b) Doseđanje gospodarjenje z gozdovi na Blegašu

Spričo redke naseljenosti, majhnih potreb po lesu in težko pristopnega terena gozdov na Blegašu v prvih stoletjih tega tisočletja verjetno še sploh niso sekali ali drugače izkoriščavali.

Izkoriščanje lesa v teh gozdovih je prinesel šele razvoj **p l a v ž a r s t v a** sredi tega tisočletja, ki je za svoje obratovanje zahtevalo velike količine lesnega oglja. V neposredni bližini Blegaša so tedaj topili rudo trije plavži, tj. plavž v Voljakah, v Kopačnici (bakrena in živosrebrna ruda) in v Farjevem potoku. S svojim ogljem pa je Blegaš verjetno zalagal tudi plavže v Selški dolini, tj. zlasti plavž v Železnikih. Po ustnem izročilu (logar Potočnik, Blegaš) je bil velik del gozdov na Blegašu že sredi 17.stoletja zaradi izdelave oglja za plavže skoraj na golo posekan. Po teh sečnjah so na Blegašu dolgo dobo divjali snežni plazovi in hudourniki ter pustošili preostale gozdove in niže lažeča polja. Posekane površine so se kmalu zarasle s travo, okolni kmetje pa so pričeli po njih **p a s t i ž i v i n o**, zaradi hudih strmin zlasti koze. Po poznejših pre-povedih paše je ta vedno bolj pojenjavala, pašne površine pa je vse bolj zaraščala bukev. Iz tega izkoriščanja gozdov v pre-taklosti so izšli dandanašnji skoraj čisti bukovi sestoji v vzhodnem dolomitnem področju. Tem potom so nastali zlasti gozdo-vi za Črnim Kalom (odd.3 in 4) ter na Jelovici (odd.9). Starej-ši vaščani bližnje vasi Žetina se še dandanes spominjajo paše živine v teh gozdovih. Tako nastalih, pretežno bukovih gozdov kasneje ni nihče gojil in izkoriščal, le firma iz Graza naj bi bila sekala v njih jelko in smreko za gradbeni les, delno pa naj bi bil gozdove kasneje izkoriščal tudi Heinrichar. V sploš-nem je bilo gospodarjenje v raznih oddelkih gospodarske enote Blegaš dokaj različno in ga je potrebno opisati po oddelkih, v kolikor so nam na razpolago za to potrebni podatki.

Oddelek 1 (Murave). Že od nekdanj mešan gozd jelke, smreke in bukve. Pred prvo svetovno vojno so v tem oddelku sekali le smreko in jelko. Zapadni del tega oddelka (1a) je bil na golo posekan deloma že pred to vojno, deloma pa ga je posekala vojaščina po tej vojni (l.1947 in 1948; obstreljevanje bunkerjev pod Leskovškim Kalom). Vzhodni del oddelka (1c) je bil prvotno pretežno bukov gozd, ki pa je bil pred prvo svetovno vojno posekan na golo in izkoriščen za oglje, nov sestoj pa l.1947 prerediten.

Oddelek 2 (Doline). Že od nekdanj bukov gozd. Ni dognano, kdaj so v njem zadnjič sekali (do 300 let stara drevesa v sestoju). Prisotnost bukovih košev, zlasti v zapadnem delu (2b) opravičuje domnevo, da so v teh gozdovih v preteklosti izvajali neregularne sečnje in da so v njih verjetno tudi pasli živino. Po paši se je najbrž izvajalo tudi gozdno-poljsko gospodarjenje (ime "Ječmenova dolina"). Severozapadni del tega oddelka (2a) je bil pred prvo svetovno vojno posekan na golo, les izkoriščen za oglje, nov sestoj pa je bil po tej vojni prerediten. En del tega odseka je bil po sečnji pogozden s smreko. Srednji del oddelka (2d) je bil l.1946 posekah v pasovih ("hlače"), da bi se tla naplodila s strani. Poseke pa je prerasel plevel in so jih zaradi tega l.1948 umetno pogozdili (s sadnjo in setvijo smreke). Vzhodni del tega oddelka (2f) je bil po vojni posekan na golo in pogozden.

Oddelek 3 (za Črnim Kalom). Prvotno pretežno bukev, z jelko in smreko pomešan gozd. Za časa plavžarstva je bil posekan, nato pa so po njem dolgo dobo pasli živino. Pašne površine je kasneje zopet zarastel gozd, in to v glavnem bukov. V tem so v preteklosti sekali le jelko in smreko, kolikor sta se v njem zopet naselili.

Oddelek 4 (nad Črnim Kalom). Prvotno prav tako pretežno bukov gozd, pomšan z jelko in smreko. Za časa plavžarstva je bil tudi ta posekan. Po tej sečnji so v njem pasli živino, po paši pa je nastal skoraj čist bukov sestoj. V novem sestoju so v preteklosti sekali le iglavce, šele po tej vojni tudi bukev (pobiranje košev in defektnega drevja). Zapadni del oddelka (4c) je vojaščina po tej vojni (l.1945 in 1946) na golo posekala (ok. 1000 m³ lesa), poseka pa je bila v l.1949 in 1951 umetno pogozdena s smreko.

Oddelek 5 (Jelence). Prvotno mešan gozd jelke, smreke in bukve, v katerem pa so v preteklosti sekali predvsem bukev za napravo oglja (Heinrihar med obema vojnama) in zaradi pospeševanja iglavcev ter je tako bukev iz gozda skoraj docela izginila. Pozneje so sekali v tem gozdu še trikrat in to l. 1944, 1946 in 1953, pri čemer so pobirali predvsem jelove koše; nastale pa so tudi večje, zatravljene površine, v katere zahaja živina. Severozapadni del oddelka (5b) je bil med obema vojnama na golo posekan ter pogozden z jelko in smreko.

Oddelek 6 (Špehovče). Pred pol stoletja je bil to napol bukov gozd z večjim deležem jelke. Po sečnji bukovine se je na njeno mesto deloma sama nasemenila jelka, deloma pa je bila skupaj s smreko umetno zasajena. Sedaj ima sestoj obliko prebiralnega gozda z nizko lesno zalogo in z vmesnimi partijami enodobnih sestojev. V severnem delu oddelka (6b) je bil gozd pred 20 - 30 leti posekan, poseka pa posajena s smreko in jelko. V tem nasadu so l. 1947 posekali jelove koše.

Oddelek 7 (Blegaška dolina). Že od nekdanj pretežno bukov gozd, ki pa je bil na večjih površinah posekan na golo in pogozden s smreko (7b, c, d).

Oddelek 8 (Javorjeva dolina). Nekdanj in deloma še dandanes gozdnati pašnik, v katerem so celo kosili travo (tudi po zemljiškem katastru pašnik). Od gozdnega drevja so izkoriščali le najlepše, grdo drevje pa so puščali (zlasti spodaj, kjer je zaradi tega sestoj zelo slab). Zaradi boljše paše so gozd tudi požigali. Do l. 1930 je bil ta svet last vaške skupnosti Voljaka. Tega leta pa so si vaščani Voljake po Heinriharjevem sposredovanju ta skupni svet razdelili in tako razdeljenega prodali Heinriharju (skupnost ni smela prodajati gozda). Heinrihar v tem gozdu ni ničesar sekač, prepovedal pa je tudi pašo. Šele med to vojno je bilo v zgornjem delu posekanih 400 prn drv. Spodnji del oddelka so med vojno požgali Nemci. V zapadnem delu (8a) je polno zatravljenih jas (ok. 10 ha), kjer se rušijo plazovi in ovirajo pogozditev.

Oddelek 9 (Jelovica). Prvotno bukov gozd s primešano jelko in smreko. Za časa plavžarstva je bil posekan in nato dolgo dobo v paši. Pašna površina se je postopno zopet zarasla z

gozdom, v njem pa so pozneje sekali le jelko in smreko. Tik pred to vojno je Heinrihar del tega gozda (9b, c, d) posekal na golo in pogozdil.

Oddelek 10 (Prva ravan). Že od nekdanj bukov gozd, vendar prvotno močnejše mešan z jelko. Konec prejšnjega stoletja je bil posekan za prage, nato pa so v njem pasli živino. Na poseki preostalo bukovo drevje je nasemenilo tla in se je celotna površina sčasoma zopet zarasla z bukvijo. Bukovi koši v tem oddelku so ostanki nekdanjih semenjakov.

Oddelek 11 (Pod planino). Spodnja polovica tega oddelka je nastala podobno kakor oddelek 10, s to razliko, da je bil del poseke umetno pogozden s smreko (11b). V zgornji polovici prvotno sestoje ni bil posekan, pač pa so iz njega pobrali vse vrednejše drevje (verjetno jelko in smreko).

O dosedanjem gospodarjenju v oddelkih 12 (Čemažarjevo), 13 (nad Jurco), 14 (Likarjevo) in 15 (Studor - Čelo) nam manjkajo podatki. Slednji oddelek je v zemljiški knjigi vpisan kot pašnik in je bil verjetno kot takšen zaradi vedno slabše paše opuščen ter se je zarasel z revno gozdno vegetacijo (v glavnem grmišče).

L.1939 je bila zgrajena vojaška cesta do Črnega Kala, ta pa je bila l.1953 podaljšana do Prve ravni. S to cesto je bilo omogočeno intenzivnejše izkoriščanje gozdov na Blegašu.

L.1953 je bila osnovana gozdna drevesnica na Prvi ravni, ki meri 750 m².

Po vojni so v bukovih sestojih na Blegašu izdelovali v glavnem le drva in bukov celulozni les ter nekaj hlodovine, med drugim tudi furnirske. Celuloznih drv je bilo ok.10 %, vendar jih je bilo mogoče izdelovati več. Drva so šla v Kranj, Golnik, Kamno Gorico, Ljubljano itd., celulozna drva v eksport, žagarska hlodovina v Bistro, furnirska pa v Pivko.

c) Dosedanja ureditvena dela

Prvi ureditveni elaborat za gozdove na Blegašu in to za bivše Heinriharjeve gozdove je bil izdelan l.1938. Sestavil ga je takratni okrajni podgozdar v Škofji Loki Dušan Kafol. Po razpoložljivih virih ta elaborat ni bil predložen v odobritev. Manjka tudi tekstovni del elaborata,

Po tem elaboratu so bili bivši Heinricharjevi gozdovi na Blegašu razdeljeni v 10 velikih oddelkov, ti oddelki pa dalje na številne odseke zelo različne velikosti (od 1 - 40 ha). Gozdovi niso bili geodetsko izmerjeni (vojaščina ni dovolila meritev), temveč so za sestavo osnovne karte in ugotovitev površin uporabili katastrsko mapo, v katero so meje odsekov že približno vrisali. Za ugotovitev lesne mase je bilo izključeno vse drevje iznad 10 cm prsnega premera in to na 2 cm debelinske stopnje. Deblovnic, ki so bile izdelane po izmerjenih višinah in pri izračunavanju lesnih mas sestojev uporabljene, ni bilo najti. Število drevja je bilo izkazano po 10 cm debelinskih razredih, s tem, da se je to število za prva dva debelinska razreda (od 10 - 30 cm prsnega premera) izkazalo sumarno. Lesna masa je bila v elaboratu podana le sumarno po odsekih in to posebej za listavce in posebej za iglavce. Celotna lesna masa (za gozdno površino 683 ha) je po tem elaboratu merila 100 138 m³, od tega 78 985 m³ listavcev in 21 153 m³ iglavcev. Tekoči prirastek je bil ocenjen (po donosnih tablicah) z 2498 m³ (2,5 %), starostni (najbrž sečni) pa s 1210 m³ (1,2 %). Etat za desetletje 1939 - 1948 je bil odmerjen na 25 000 m³, od tega 19 600 m³ listavcev in 5400 m³ iglavcev. Ali in koliko je bil ta etat tudi realiziran, iz razpoložljivih virov ni razvidno. V (sedanjih) oddelkih 1, 2, 3, 4 in 5 je bila predvidena prebiralna sečnja. Drugod način sečenj ni bil naveden; sodeč po manjših količinah poseka pa so bila mišljena le redčenja. Pri dveh oddelkih (sednji 7. in 8.) je bil predviden posek zaradi "spremembe v vrsti drevja".

Revizija tega elaborata, ki naj bi veljal do 1.1948, ni bila narejena, le meje oddelkov in odsekov so bile 1.1950 znova zabarvane.

L.1951 je bila izvedena inventarizacija bivših Heinricharjevih gozdov na Blegašu. Pri tej inventarizaciji je bila lesna masa (za gozdno površino 683 ha) ocenjena na 105 635 m³, tekoči letni prirastek na 1360 m³, normalna zaloga lesa na 138 650 m³, letni etat pa je bil določen na 1350 m³, od tega 1080 m³ listavcev (bukav) in 270 m³ iglavcev.

9. Opis sedanjih ureditvenih del

Ureditev gozdov SLP na Blegašu je bila l.1952 poverjena upokojenemu gozdarskemu inženirju Franju MIKLAVIČU iz Ljubljane. Ta je l.1953 izvedel notranjo razdelitev gozdov in glavna terenska dela (klupnja, meritev drevesnih višin) ter sestavil opis sestojev. Po izvedbi teh del je Gozdno gospodarstvo Kranj l.1954 zaprosilo Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije v Ljubljani, da prevzame in dokonča sestavo gospodarskega načrta z upoštevanjem že izvršenih del. Inštitut je delo prevzel s tem, da Gozdno gospodarstvo naknadno opravi še tista terenska dela, ki bi se izkazala kot nujno potrebna. S strani inštituta je bil z delom zadolžen ing.Martin ČOKL, s strani G.g.Kranj pa ing.Milan Šter (geodetska in kartografska dela) ter gozdarska tehnika Anton Prislan in Lojzka Perhaj (terenska in osnovna računska dela). Pri izdelavi splošnih gozdnogojitvenih smernic je sodeloval tudi ing.Jože MIKLAVŽIČ, pri fitocenološkem opisunsestojev pa dr.ing.Vladimir TREGUBOV!

V zvezi s sprejeto nalogo je Inštitut napravil revizijo in najnujnejšo korekturo notranje razdelitve gozdov, v kolikor so mu jo dopuščala že predhodno izvedena terenska dela. Revidiral je opis sestojev in izvedel kontrolo meritev drevesnih višin ter opravil najpotrebnejše meritve za ugotovitev prirastka. Po njegovem naročilu in z njegovim sodelovanjem so bili gozdovi na Blegašu naknadno tudi geodetsko premerjeni (v glavnem zunanje meje in notranja razdelitev). Zbrani meritveni podatki so bili obdelani in vnešeni v predpisane ureditvene obrazce (izkaz površin, opis sestojev, pregled števila drevja, izkaz starostnih razredov in splošni sečni načrt, posebni sečni načrt, načrt redčenj, gojitveni načrt), ki tvorijo sestavni del tega načrta.

V naslednjem podajamo podrobnejši opis posameznih del v zvezi s sestavo tega elaborata.

a) Ugotovitev posestnega stanja

Osnova za vključitev gozdov v gospodarsko enoto Blegaš (razlaščenih Heinriharjevih gozdov ter gozdov posestnikov Likarja in Čemažarjeve) so bile razlastitvene odločbe ozir. vknjižba v zemljiški knjigi pri sodišču v Škofji Loki na SLP ter imenovanje Gozdnega gospodarstva Kranj kot upravnega orga-

na za razlaščene gozdove. Za določitev mej med planino na vrhu Blegaša in med gozdovi SLP je bil merodajen kazadevni sklep posebne mešane komisije OLO Kranj za razmejitev te planine.

Zunanje meje načelno niso nikjer sporne, ker so bile razlaščene cele katastrske parcele in potekajo te meje po mejah razlaščenih parcel. Na terenu pa te meje niso povsod dovolj jasne in bi jih bilo potrebno do revizije tega elaborata natančneje pregledati, morebiti reambulirati ter vidno in trajno označiti. To delo je v toliko bolj potrebno, ker se na zemljiški kataster v teh področjih ni mogoče povsem zanesti.

b) Notranja razdelitev gozdov

Osnova za notranjo razdelitev gozdov je bila razdelitev bivših Heinriharjevih gozdov l.1938 na 10 oddelkov.

Prvotno (l.1953) so bili od te razdelitve povzeti le celotni oddelki, ne pa tudi njihovi odseki. Delitev v oddelke je bila spremenjena le v toliko, da sta se prvotna oddelka 3 in 4 razdelila vsak v dva oddelka in so tako bivši Heinriharjevi gozdovi šteli 12 namesto prvotnih 10 oddelkov. Po tako formiranih oddelkih so bila že l.1953 izvedena tudi dendrometrijska dela (klupnja in meritev drevesnih višin).

Pri reviziji notranje razdelitve gozdov s strani inštituta je bilo ugotovljeno, da so tako formirani oddelki preveliki in po svojih sestojih preveč raznoliki ter da bi jih bilo potrebno razdeliti v odseke. Izločanje starejših sestojev pa ni bilo mogoče dosledno izvesti, ker so bila že predhodno izvršena vsa terenska dela po oddelkih kot celotah in bi večje spremembe v notranji razdelitvi premerjenih sestojev povzročale preveč ponovnih terenskih del. Tako je inštitut napravil le te najnujnejše spremembe v prvotni notranji razdelitvi gozdov iz l.1953:

V oddelku 1 so bili izločeni 3 odseki: kultura (1a), mešan smrekov-jelov-bukov sestoj (1b) in čist bukov sestoj (1c).

V oddelku 2 je bilo izločenih 6 odsekov: mlajši bukov in smrekov sestoj (2a), starejši bukov sestoj z leve strani Plavne doline (2b), star bukov sestoj pod planino (2c), s posekami ("hlačami") pretrgan star bukov sestoj (2d), star bukov sestoj v Babji dolini (2e) in mlada kultura (2f).

V oddelku 4 sta bila od osrednjega sestoja (4b) ločena sestoj pod planino (4a) in pogoždena poseka (4c).

V oddelku 5 in 6 sta bili od prebiralnega sestoja izločeni mladi kulturi (5b in 6b).

V oddelku 7 so bile iz bukovega sestoja izločene tri smrekove kulture (7b, c in d).

V oddelku 8 je bil od napol zaščitnega gozda (8a) izločen gospodarski gozd (8b).

V oddelku 9 so bile iz bukovega sestoja izločene tri smrekove kulture (9b, c in d). Kot poseben oddelek (št.13) je bil izločen tudi sestoj na zapadni strani Jelovice.

V oddelku 11 je bila iz bukovega sestoja izločena smrekova kultura.

Pri tej reviziji notranje razdelitve bivših Heinriharjevih gozdov smo se, kakor že rečeno, omejili na najnujnejše in se nismo spuščali v podrobnosti, ker bi to povzročilo preveč ponovnih terenskih meritev in ne bi bilo v skladu z natančnostjo ostalih ureditvenih del. Ob priliki revizije tega elaborata naj bi se napravila tudi revizija notranje razdelitve s podrobnejšo razčlenitvijo sestojev.

Razlaščena gozda obeh posestnikov (Likarja in Čemažarjeve) sta bila priključena kot samostojna oddelka.

Zaradi lažje orientacije na terenu in zaradi začasnosti sedanje notranje razdelitve smo zaenkrat ohranili staro numeracijo oddelkov s spremembami, ki so nastale zaradi razdelitve treh velikih oddelkov v manjše oddelke.

c) Geodetska dela

Za sestavo osnovne karte gospodarske enote Blegaš so bili bivši Heinriharjevi gozdovi in njihova notranja razdelitev l. 1954 geodetsko premerjeni. Delo je vodil ing. Milan Šter, sodeloval pa je laborant inštituta Drago Devič. Meritev je bila opravljena z dvema inštrumentoma: Neuhoferjev teodolit (ing. Šter) in Wildov busolni teodolit (meritev na preskok; Devič). Meje ločenega oddelka 15 in priključenega oddelka 14 (Likarjevo) so bile povzete iz katastrske mape.

Površina oddelkov za bivše Heinriharjeve gozdove je bila povzeta iz nove osnovne karte za te gozdove v merilu 1: 10 000, površina ločenega oddelka 15 ter bivšega Likarjevega gozda

(odd.14) pa po zemljiškem katastru.

Tako dognana celotna površina enote, ki znaša 754,8 ha, je za 3,9 ha ali 0,5 % večja površina kakor površina po katastru, ki meri 750,9 ha. Ta razlika izvira najbrž iz neskladnosti zemljiškega katastra s stanjem v naravi, morda pa tudi iz spremembe zunanjih mej od sestave katastra do danes.

Ob sestavi tega elaborata so bila izvršena le najnujnejša geodetska dela (meritev zunanjih mej in mej oddelkov). Potrebno pa bi bilo, da se do revizije tega elaborata meritve popolnijo z izmero obstoječih poti, jarkov, grebenov itd.

č) Inventarizacija gozdov

V gospodarski enoti Blegaš je bila že poleti 1.1953 izvršena k l u p n j a vseh sestojev in sicer po takratni notranji razdelitvi na oddelke brez njihove daljne razčlenitve v odseke. Pri tem je bilo premerjeno vse drevje iznad 15 cm prsnega premera in sicer na dekadne 5 cm debelinske stopnje.

Pri reviziji notranje razdelitve s strani inštituta se je pokazalo, da sestavljajo nekateri oddelki med seboj preveč različne sestoje in da bi jih bilo potrebno glede na to in na velikost oddelkov izločiti kot odseke ter posebej obravnavati. V zvezi s tem so bile jeseni 1.1955 izvedene dopolnilne klupnje v razdeljenih oddelkih. Pri tem so bili ti oddelki le delno izklupani; za ostali del oddelkov je bilo število drevja izračunano iz njegovega števila v celotnem oddelku po prvotni klupnji in iz števila drevja v ponovno izklupanem delu oddelka, upoštevajoč pri tem tudi število med obema klupnjama morebiti posekanih dreves. Ponovno so bili načeloma izklupani gospodarsko važnejši odseki razdeljenih oddelkov, da bi bili podatki zanesljivejši, ali pa manjši odseki, da bi se prihranilo na delu. Da bo možno pravilno ocenjevati meritvene podatke, podajamo v naslednjem pregled klupenj. Iz njega je razvidno, pri katerih odsekih je bila upoštevana prvotna klupnja (iz 1.1953), pri katerih ponovna klupnja (iz 1.1955) in pri katerih so bili upoštevani izračunani podatki o številu drevja.

P r v o t n a k l u p n j a (poleti 1.1953): oddelek 3, 4a, b, 5a, 6a, 10, 12, skupaj 260,5 ha (41 % izklupane površine).

P o n o v n a k l u p n j a (jeseni 1.1955): oddelek 1c, 2a, 7c, d, 8b, 13, skupaj 73,3 ha (12 % izklupane površine).

I z r a č u n a n i p o d a t k i : odd.1b, 2b - e, 7a, 8a, 9a, 11a, skupaj 292,7 ha (47 % izklupane površine).

4. Da bi bilo tomu dobiti do revizije elaborata
naučniji podatke o pirastku naj bi se
po kartiranjem partijske imbrake u glavnik
partičnik in sestojnik tipik 1 ali 2 ha
ploskve, kjer bi se drevo vrtovilo in
inblupalo.

Glede na različno dobo klupenj elaborat ne izkazuje stanja vse gospodarske enote v nekem danem trenutku, temveč je iz njega razvidno le stanje posameznih oddelkov oziroma odsekov za časa sklupenj. Ker pa so bile že prvotne klupnje premalo natančne za izvajanje kontrolne metode (med drugim se tudi meritvena točka na deblu ni označevala), bodisi po posameznih oddelkih ali odsekih, bodisi po gospodarski enoti kot celoti, različna doba klupenj ne igra večje vloge. 4

Ob priliki klupnje drevja l.1953 so bile v vsakem oddelku merjene tudi d r e v e s n e v i š i n e in to s palico 4 m ter s paličico (brez instrumenta). Za glavne drevesne vrste je bilo izmerjenih po 100 - 150 drevesnih višin na oddelku, kar bi zadoščalo za izdelavo lokalnih deblovnice po oddelkih. Drevje za meritev višin se je izbiralo po prosti volji. Zaradi meritev višin brez instrumenta in s subjektivno izbiro drevja je bila l.1954 izvedena kontrola meritev drevesnih višin in to po 3 - 4 premerih: po aritmetično srednjem premeru, po spodnjem Hohenadelovem premeru (srednji aritmetični premer manj srednje odstopanje premerov), po gornjem Hohenadelovem premeru (srednji aritmetični premer plus srednje odstopanje premerov), pri sestojih z večjim razponom premerov pa še po enem dodatnem premeru (gornji Hohenadelov premer plus srednje odstopanje premerov). Za prve tri premere je bilo izmerjenih po 20 - 25, za poslednji pa po 10 drevesnih višin. Drevje za meritev se je izbiralo po objektivni metodi (v določenih smereh in razdaljah), višine pa so bile merjene z letvenim višinomerom po principu Isajevljevega višinomera. Cilj tako izvedene kontrole meritev je bil izdelati provizorne lokalne deblovnice, če bi se prvotna izmera višin izkazala kot neustrezna.

Po tako izvedeni kontroli meritve drevesnih višin se je pokazalo, da so prvotne meritve dale tudi za več metrov prenizke drevesne višine, pa so bile zaradi tega na podlagi kontrolnih meritev izdelane višinske in volumne krivulje oziroma provizorne lokalne deblovnice. Za izračunavanje lesnih mas smo se kljub temu raje poslužili (prirejenih Alganovih in Schaefferjevih) enotnih t a r i f , ki so naknadno izšle, lokalne deblovnice pa smo uporabili kot indikator za izbiro tablice in tarifnega razreda. To je bilo storjeno iz razloga, ker za izdelavo lokalnih deblovnice niso bile merjene višine v skrajnih de-

belinskih stopnjah in so zato v teh stopnjah tarife bolj zanesljive, poleg tega pa naj bi se tudi gozdovi na Blegašu vključili v enotni tarifni sistem. Tarifni razredi so bili izbrani po debeljadi srednjih debelinskih stopenj ter nam tako lesna masa v elaboratu predočuje debeljad.

V vseh oddelkih oziroma odsekih gospodarske enote je bil tarifni razred določen in lesna masa posebej izkazana za smreko, jelko, bukev in javor (po bukvi); druge, bolj redke drevesne vrste so bile izračunane po tarifnem razredu ene izmed naštetih glavnih drevesnih vrst, v elaboratu pa izkazane kot ostali iglavci (v glavnem/bor), oziroma kot ostali listavci (mali jesen, črni gaber, hrast, mokovec itd.).

d) Ugotovitev prirastka

Pri prvotnih inventarizacijskih delih l.1953 prirastek lesa sploh ni bil merjen. Glede na pomanjkljivo izvedbo ostalih inventarizacijskih del je bila tudi naknadna meritev prirastka omejena na najpotrebnejšo mero.

Prirastek je bil merjen v vseh izklupanih oddelkih (izvzemši oddelek 4) in to na istem drevju (in po istih premerih), pri katerem so bile izmerjene tudi drevesne višine, ter se je obojno delo (meritev višin in prirastka) opravljalo hkrati. Izbrana drevesa so bila navrtana z ene bočne strani, na izvrtku pa se je ugotavljal desetletni debelinski prirastek. Po izdelavi in izravnavi krivulj debelinskega prirastka so bili na podlagi tega prirastka in enotnih tarifnodiferenčnih odstotkov (glej Gozdarski vestnik št.1 iz l.1955) izračunani odstotni prirastki po debelinskih stopnjah, s temi odstotki pa je bila pomnožena lesna masa v teh stopnjah. Tako izračunani prirastki lesne mase so bili zaradi verjetnih pozitivnih sistematskih napak v izmeri prirastka (padanje širine letnic, nenatančna drža svedra itd.) reducirani za 15 %.

V mlajših enodobnih sestojih je bil prirastek ocenjen po Grundner-Schwappachovih donosnih tablicah.

e) Ugotovitev ostalih ureditvenih podatkov

N a d m o r s k a v i š i m a oddelkov je bila ugotovljena neposredno z altimetrom. Ob obeh višin (spodnja in zgornja) je bila ena izmerjena, druga pa ocenjena.

Pri l e g i gozdov smo upoštevali splošno lego oddelka oziroma odseka, ugotovili pa smo jo neposredno z ročno busolo.

Kot r e l i e f n a o b l i k e so se pojavljali grebeni, pobočja, podnožja, doline itd. Oblika terema je bila označena kot ravna, vzbočena, uleknjena, gladka, nagubana itd.

S t r m i n a ni bila merjena v stopinjah, ker takšna natančnost ni niti mogoča niti potrebna. Ocenjevali smo jo po napornosti hoje in sicer kot ravno, položno (lahka hoja naravnost navzgor), zmerno strmo (težka hoja naravnost navzgor), strmo (hoja navzgor možna samo v serpentinah), zelo strmo (pri hoji potrebna poprijemanje) ter prepadno.

T a l n a p o d l a g a je bila ugotovljena na terenu, kontrolirana pa v glavnem po geološki specialki (avstrijski, merilo 1: 75 000) za Blegaš, deloma pa po gospodarskem načrtu za Heinriharjeve gozdove iz l. 1938.

Pedološka raziskovanja niso bila izvedena ter se je p e d o l o š k a o z n a k a t a l (globina, tekstura, vlaga, kislost, humus) le ocenila. Pri reviziji tega operata naj bi se opravilo tudi to delo.

G o s p o d a r s k a o b l i k a s e s t o j e v (enodobni, raznodobni, prebiralni) je bila ocenjena po razpoložljivih zgodovinskih podatkih o sestojih ter po samem videzu sestojev. Frekvenčna krivulja števila dreves se je pokazala kot nezanesljivo merilo za te sestoje (večje površine mladih sestojev v sklopu starejših sestojev).

M e š a n o s t d r e v e s n i h v r s t je bila ocenjena po površini, ki jo zavzema posamezna drevesna vrsta sestojev, in to pri izklupanih sestojih na podlagi dognanih lesnih mas. Pri tem se je upoštevalo, da zavzemajo iglavci pri isti lesni masi skoraj polovico manjšo površino kakor listavci.

S t a r o s t enodobnih sestojev je bila v glavnem povzeta iz gospodarskega načrta za bivše Heinriharjeve gozdove iz l. 1938, deloma pa iz zgodovinskih podatkov teh sestojev po ustnem izročilu (logar Đotočnik). Tako dognana starost pa ni povsem zanesljiva in jo bo potrebno pri reviziji operata preveriti.

S k l e p k r o š e n j je bil ocenjen po zastrtosti površine, z a r a s t pa pri mlajših sestojih prav tako po tej zastrtosti, pri starejših, izklupanih sestojih pa po lesni masi v primerjavi z lesno maso po Grundner-Schwappachovih donosnih tablicah. Pri bukovih sestojih do 80 let starosti so bile v ta namen uporabljene tablice za zmerno redčenje, za starejše pa

tablice za močnejše redčenje, upoštevajoč, da je treba bukove sestoje v večji starosti močneje redčiti.

B o n i t e t e r a s t i š č so bile ocenjene po Grundner-Schwappächovih donosnih tablicah, upoštevaje pri tem v dognani starosti doseženo višino drevja ali proizvedeno lesno maso (pri mlajših sestojih, kjer je bila izvedena klupnja). Glede na nezanesljive podatke o starosti deštojev bo potrebno pri bodoči reviziji preveriti tudi bonitete.

10. Stanje gozdov po podatkih inventarizacije

Odrasli sestoji gospodarske enote Blegaš nimajo izrazite g o j i t v e n o - g o s p o d a r s k e o b l i k e . Razvili so se v veliki meri iz bivših pašnih gozdov s poznejšim neregularnim izkoriščanjem vrednejšega drevja (predvsem iglavcev; sedanji bukovi gozdovi) ter iz nekdanjih mešanih sestojev s poznejšim iztrebljenjem listavcev (sedanji igličasti gozdovi) in dajejo kot takšni sliko tu bolj prebiralnega, tam bolj enodobnega sestoja. V glavnem so igličasti, predvsem jelovi sestoji na silikatni podlagi bolj prebiralnega, bukovi na dolomitni podlagi pa bolj enodobnega značaja. Po frekvenčnih krivuljah števila drevja naj bi bili tudi ti bukovi sestoji prebiralni, vendar so te frekvenčne krivulje, kakor že rečeno, v glavnem rezultat večjih površin mlajših sestojev v sklopu starejših sestojev in ne predstavljajo resnične gojitveno-gospodarske oblike sestoja. Za te bukove sestoje so značilni tudi bukovi koši, tj. ostanki nekdanjih semenjakov, ki so ostali po sečnjah gozdov in postopno nasemenili pašne površine. Ti koši zavzema-jo velike prostore v sklopu mlajših sestojev (zlasti v odd. 8, 10 in 11) in predstavljajo poseben problem v gojitvi malo redčenih doraščajočih bukovih sestojev. Zaradi postopnega poraščanja posek z bukvi so starejši sestoji v glavnem raznodobne oblike pa smo jih kot takšne označili tudi v opisu sestojev. Tako ene kot druge sestoje so v bližnji preteklosti v večji meri sekali tudi na golo, poseke pa pogozdili s smreko in jelko. Tako so v tej enoti nastale kot tretji tip gozdov tudi večje površine enodobnih igličastih sestojev oziroma nasadov.

Gozdove v gospodarski enoti Blegaš bi mogli torej razdeliti v tri glavne skupine, ki se med seboj ločijo po načinu go-

spodarjenja, tj. v skupino bolj ali manj enodobnih bukovih sestojev, v skupino prebiralnih igličastih sestojev in v skupino enodobnih igličastih sestojev.

Prvo skupino (enedobnih bukovih sestojev) tvorijo že spredaj opisani bukovi sestoji na dolomitni podlagi. Ti sestoji zavzemajo po elaboratu 536,4 ha ali 72 % vse gozdne površine v gospodarski enoti Blegaš, tj. skoraj 3/4 vseh gozdov v tej enoti. Po starosti v njih močno prevladujejo srednjedobni (60 - 80 letni) ^{in starostni (nad 120 letni)} sestoji (glej grafikon 1). Mlajših sestojev je zelo malo, ker so poseke v nekdanjih bukovih sestojih zasajali s smreko in jelko in je tako nastala vrzel v starostnih razredih. Temu nasprotno pa je ~~površina višjih starostnih razredov precej normalna~~. Številčno razmerje starostnih razredov izgleda takole:

Razred št. let	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Sk.
let	0-20	21-40	41-60	61-80	81-100	101-120	121-140	nad 140	
Površ. ha	25,3	-	59,5 ⁹	163,0	76,3	$\frac{697}{81,2}$	$\frac{661,8}{55,3}$	75,4	536,4
%	5	-	11	31	14	$\frac{15}{13}$	$\frac{10}{12}$	15	100

Po meritvah je v teh gozdovih 117 740 m³ lesa, od tega 106 910 m³ ali 91 % listavcev (v glavnem bukve) ter 10 830 m³ ali 9 % iglavcev (⁶960 m³ smreke, 3670 m³ jelke ter 200 m³ macesna in bora). Povprečna lesna masa na 1 ha, upošteva je celotno površino gozdov (vključno jase), znaša 220 m³.

Celokupen tekoči prirastek lesa v teh gozdovih, dognan v glavnem na podlagi neposrednih meritev in delno z uporabo Grundner-Schwappachovih donosnih tablic, meri ²³⁷³2409 m³, kar da povprečno 4,5⁴ m³ na 1 ha ali 2,0% v odnosu na dano lesno maso. Sečni prirastek za oba najvišja starostna razreda znaša 2,3 m³/ha. Znatno večji tekoči prirastek je pripisati preobilici srednjedobnih sestojev z zelo močnim priraščanjem.

Zaradi zadostnega listnega pokrova so tla v teh gozdovih v splošnem dobro ohranjena.

V drugo skupino (prebiralnih igličastih sestojev), ki meri 108,6 ha ali 13 % celotne gozdne površine, spadajo jelovi in smrekovi sestoji z večjo ali manjšo primesjo bukve na silikatni podlagi, ki sicer niso pravilne prebiralne oblike,

so pa bližje tej obliki kakor pa enodobnim sestojem. Najbolj dvomljivo obliko v tej skupini ima oddelek 6a, kjer se sestoji prebiralnega značaja prepletajo z več ali manj enodobnimi sestoji (nasadi). V teh sestojih očitno prevladuje jelka nad smreko, bukev pa je bila iz njih ponekod povsem iztrebljena. Zaradi odsotnosti listavcev in zaradi silikatne talne podlage se v teh sestojih opazja zakisavanje gozdnih tal in potreba po močnejši primesi listavcev.

Po podatkih meritev je v teh sestojih 25 500 m³ lesa, od tega le 1940 m³ ali 7 % listavcev, v glavnem bukve, in 23 560 m³ ali 93 % iglavcev (13 330 m³ jelke, 9970 m³ smreke in 260 m³ macesna in bora). Na 1 ha pride povprečno 235 m³ lesne mase. V tem pogledu pa obstojajo med tremi odseki, ki tvorijo te sestoj, zelo velike razlike (grafikon 2). Medtem ko ima odsek 1b 513 m³/ha, štejeta oba ostala odseka le 232 m³/ha (odsek 5a) oziroma celo le 141 m³/ha (odsek 6a). Ta razlika izvira iz nepravilne prebiralne strukture teh sestojev. Med njimi je oddelek 5a še najbolj normalen, vendar je precej izsekan in je po lesni masi tudi on izpod potrebne višine.

Struktura lesne mase teh prebiralnih gozdov po debelinskih razredih (grafikon 3) izgleda takole:

Debel. razred	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Skupaj
Iglavci %	9	24	30	21	12	3	1	100
Listavci %	27	46	17	7	3	-	-	100
Iglavci in listavci %	10	26	29	20	11	3	1	100
Od tega:								
iglavci %	8	22	28	20	11	3	1	93
listavci %	2	4	1	-	-	-	-	7

Po tem pregledu je pri iglavcih na lesni masi najbolj bogat IV., pri listavcih III., v celoti pa zopet IV. debelinski razred. Na lesno maso drevja iznad 50 cm prsnega premera pride 15 %, na lesno maso iznad 60 cm pa celo le 4 % celotne lesne mase. V primerjavi z normalnimi prebiralnimi gozdovi so višji debelinski razredi na lesni masi zelo revni, srednji pa premočno zastopani. To pa velja le za poprečje in posebej za odsek 5a, ne pa tudi za odsek 1b, kjer je večina lesne mase pomaknjena v višji debelinski razred, ter za odsek 6a, kjer je zaradi nizke zaloge ta masa pomaknjena v nižji debelinski razred.

Meritev tekočega prirastka lesa v teh gozdovih je dala 673 m³ v celoti, oziroma 6,2 m³ po ha ali 2,6 % v odnosu na dano lesno maso.

Zaradi pomanjkanja listavcev v teh gozdovih, silikatnih tal in visokih, hladnejših leg, so tla v teh gozdovih že nekoliko zakisana in bi bilo potrebno dvigniti delež listavcev v njih, da bi preprečili nadaljnja zakisavanje in slabšanje tal.

Zadnjo, tretjo skupino sestojev v gospodarski enoti Blegaš tvorijo že imenovani smrekovi in jelovi nasadi, osnovani po sečnjah na golo v gozdovih ene ali druge prejšnjih skupin. Teh nasadov je 100,7 ha ali 13 % celotne gozdne površine. Več kot polovica teh gozdov so do 20-letne kulture, osnovane tik pred vojno in po njej, najstarejše med njimi pa so nastale že pred 70. leti. Med te sestoje je šteti tudi s posekami in mladimi kulturami prepleten del oddelka 2 (2d), ki bi ga bilo treba čimprej v celoti pomladiti in spada kot takšen v pomladitveni razred te skupine sestojev. Številčno razmerje starostnih razredov v tej skupini je povsem nenormalno (grafikon 4), izgleda pa takole:

Razred štev. let	I 0-20	II 21-40	III 41-60	IV 61-80	V 81-100	VI 101-120	pomla= ditveni	Skupaj
Površ. ha	52,9	12,7	12,5	6,5	-	-	13,1	100,7
%	53	13	15	6	-	-	13	100

Zaradi majhne starosti v pretežnem delu teh gozdov lesna masa in prirastek nista bila merjena oziroma ocenjena. Le štiri premerjeni odseki te skupine pa so dali te rezultate: celokupna lesna masa 8243 m³, od tega 4837 m³ ali 59 % iglavcev (v glavnem smreka) in 3406 m³ ali 41 % listavcev. Tolik delež listavcev v tej skupini pa izhaja iz tega, ker je bil v to skupino všteti kot pomladitveni sestoj odsek 2d z veliko maso bukovine. Brez tega odseka je v tej skupini komaj 3 % listavcev, vseh ostalih 97 % pa so iglavci, kar kaže na potrebo po vnašanju listavcev v te sestoje. Na en ha celotne površine pride 82 m³ (brez odseka 2d le 62 m³), prirastek pa je bil ugotovljen s 16³ m³ ali z 1,6 m³/ha ozir. z 2,0 % v odnosu na dano lesno maso (brez odseka 2d 1,4 m³/ha ozir. 2,5 %).

Zaradi majhne starosti teh, v veliki meri na nekdanjih bukovih rastiščih vzgojenih nasadov t l a še ne kažejo večje stopnje zakisanosti, čeprav se k njej nagibajo (pojava borovnice na silikatnih tleh).

V celoti so dale meritve gozdov na področju gospodarske enote Blegaš 151 480 m³ lesa ali 203 m³/ha, od tega 12 250 m³ ali 74 % listavcev (v glavnem bukve) in 39 230 m³ ali 26 % iglavcev (18 040 m³ jelke, 20 500 m³ smreke in 690 m³ macesna in bora). Tekoči p r i r a s t e k l e s a v celotni gospodarski enoti znaša 3210 m³ ali 4,3 m³/ha oziroma 2,1 % v odnosu na celotno lesno maso. Od tega prirastka gre približno 75 % na listavce in le 25 % na iglavce (predvsem zaradi velike površine mladih igličastih kultur).

V primerjavi z gospodarskim načrtom iz l.1938 in z inventarizacijo gozdov l.1951 so dale meritve skoro za polovico večjo lesno maso in prirastek. Tako velika razlika nasproti gospodarskemu načrtu iz l.1938 izvira deloma iz razmeroma majhnega izkoriščanja gozdov v zadnjih 15.letih, zlasti med vojno, deloma pa iz velikega prirastka zaradi obilice srednjedobnih sestojev v tej dobi. Razliko nasproti podatkom inventarizacije iz l.1951 pa je pripisati negotovosti okularnih cenitev, ki morejo dati le pri veliki izvežbanosti cenilcev zadovoljive rezultate. Ker bazirajo sedanji podatki na popolni klupnji sestojev in na meritvi drevesnih višin, je malo verjetno, da bi mogla nastopiti kakšna večja pozitivna napaka. O tem nas prepričujejo tudi dokaj nizki tarifni razredi, ki so bili vzeti kot podlaga za izračunavanje lesnih mas in s tem posredno tudi prirastka.

11. Načrt za bodoče gospodarjenje

A) Splošni gospodarski cilj

Gospodarska enota Blegaš se nahaja v optimumu uspevanja bukve in je tej drevesni vrsti tudi v bodočnosti pripisati važno vlogo v gospodarjenju s temi gozdovi. S primerno nego sedaj še mladih in bodočih bukovih sestojev bi bilo mogoče vzgojiti k v a l i t e t n e b u k o v e s e s t o j e , ki bi namomestili sedanje, zaradi neurejenega gospodarstva, zlasti pa zaradi pašne in opuščanja negovalnih ukrepov v preteklosti zane-

marjene in malo kvalitetne sestoje.

Na bukovih rastiščih na Blegašu bi bilo mogoče tudi v večji meri gojiti iglavce, zlasti jelko, s čimer bi lahko nadalje močno povečali vrednost teh sestojev in njihov donos. To vnašanje pa naj se ne bi izvajalo individualno, ker je kvalitetne bukove sestoje možno vzgojiti le v čistih sestojih, temveč bi bilo težiti k skupinski mešanici sestojev, kjer se v skupinah ohranjajo prvine čistih bukovih sestojev, pa so zato podani pogoji za proizvodnjo kvalitetnega bukovega lesa tudi v tako mešanih sestojih.

Po drugi strani obstoja tudi možnost, da se v sedaj skoraj čiste igličaste sestoje na Blegašu pri mešajo listavci v oni meri, ki jo zahteva potreba po ohranitvi plodnosti gozdnih tal. Da bi listavci tudi v teh gozdovih dajali kvaliteten les, bi jih bilo v te sestoje vnašati v skupinah in ne individualno.

Kot velik kompleks državnih gozdov naj bi gospodarska enota Blegaš dajala čimbolj redne donose. Temu cilju bi najbolje ustrezal prebiralni gozd. V tej gojitveno-gospodarski obliki pa je možno uspešno gojiti le sestoje z jelko kot osnovno drevesno vrsto; v pretežno bukovih sestojih pa je ta način gospodarjenja zelo težaven in malo uspešen, ker ob njem ni možno vzgojiti kvalitetne bukovine (razraščanje krošenj, poraščanje debla s podvejami itd.). Obema ciljema, tj. trajni proizvodnji in produkciji kvalitetnega bukovega lesa bi najbolje ustrezale skupinsko raznodobna gojitveno-gospodarska oblika sestojev.

Glede na prednje se kot neoposredni cilj pri gospodarjenju z gozdovi na Blegašu postavlja:

a) premena pretežno čistih enodobnih oziroma individualno raznodobnih bukovih sestojev v mešane skupinsko-raznodobne sestoje;

b) premena čistih enodobnih igličastih sestojev v mešane skupinsko raznodobne sestoje.

Tema dvema ciljema so prilagojeni tudi predpisi tega gospodarskega načrta. Preden pa preidemo k tem predpisom, podajamo na kratko zamisel, kako naj bi se predvidena premena sestojev izvedla.

* dobrać najprostszy podzbiór granitacji
formuł dotychczasowych, zgodny z maksymalną
granitacją

b) Premena enodobnih bukovih sestojev v skupinsko mešane in raznodobne

Da bi čimprej dosegli potrebno skupinsko raznodobnost enodobnih bukovih sestojev, jih predvsem pomlajujemo skozi dolgo, 40-letno pomladitveno dobo. Pri tem sečemo vsakih 5 let tako, da z osmimi zaporednimi sečnjami posečemo pomladitvene sestoje. Pred vsako sečnjo vnašamo vanje v skupinah jelko (mestoma tudi smreko) in to v meri, ki jo dovoljujejo rastiščni pogoji.

V ta namen/poiščemo pred prvo sečnjo v sestoji ustrezno število mest z zrelim drevjem in izven smeri spravila lesa, kjer bomo podsejali ali podsadili jelko, kakor tudi mesta, prav tako pod zrelim drevjem in izven smeri spravila lesa, kjer že obstoja ustrezen bukov podmladek ali kjer bi ga bilo umetno izzvati. Po podsetvi oziroma podsaditvi jelke na mestih, določenih zanjo, zrahljamo sklep krošenj na vseh izbranih (jelovih in bukovih) mestih s posekom potrebnega števila zrelih dreves. Pred naslednjo sečnjo (čez 5 let) poiščemo po istih načelih med tako zasnovanimi prvimi jelovimi in bukovimi pomladitvenimi gnezdi nova mesta za jelko in bukev, ter pri tej sečnji prav tako zrahljamo sklep krošenj na teh mestih, na pomladitvenih gnezdih iz prve sečnje (pred 5.leti) pa sklep krošenj nadalje zrahljamo do mere, ki jo zahteva razvoj pomladka. Pri vsaki nadaljni sečnji izberemo med že obstoječimi pomladitvenimi gnezdi po istih načelih nova mesta za osnovo novih bukovih in jelovih pomladitvenih gnezd, podsadimo ali podsejemo jelko na zanjo predvidenih mestih, zrahljamo sklep krošenj na novih pomladitvenih mestih in pospravljamo preostalo drevje na prejšnjih pomladitvenih gnezdih po potrebah razvijajočega se podmladka. Po zadnji sečnji pustimo še nekaj drevja na poslednjih pomladitvenih gnezdih in med njimi, da naplodi morebiti še preostale praznine med gnezdi in nudi najmlajšemu zrodu potrebno varstvo. Na ta način smo osnovali mlad gozd, v katerem se izmenjujejo bukove skupine z jelovimi ter skupine starejšega drevja s skupinami mlajšega drevja. Pri vsem tem je v vsaki skupini le ena in ista drevesna vrsta ter drevje ene in iste starosti, tako da predstavlja vsaka teh skupin zase čist enodoben sestoj v majhnem.

* ali mejnosta sočas

* Za prvo letovanje in volenje proučitev in
gleda se na terenu dolžna transporta (maja),
od koder se prouče s proučanjem.

V e l i k o s t p o m l a d i t v e n i h g n e z d i n s t e m m e d s e b o j n a o d d a l j e n o s t n j i h o v i h j e d e r (s r e d i š č) m o r a b i t i t o l i k a , d a s k u p i n e š e o h r a n i j o z n a č a j e n o d o b n i h s e s t o j e v v s e d o z r e l o s t i d r e v j a i n j e m o ž n o v n j i h v z g a j a t i k v a l i t e t e n b u k o v l e s . N e s m e j o p a p r e s e g a t i m e r e , p r i k a t e r i h s e i z g u b i m e d s e b o j n i v p l i v s k u p i n , i z v i r a j o č i z r a z n e s t a r o s t i i n d r e v e s n e v r s t e (b u k e v , j e l k a) i n s t e m z n a č a j r a z n o d o b n i h o z i r o m a m e š a n i h s e s t o j e v .

Pri vseh teh sečnjah p o b i r a m o n a p o m l a d i t v e n i h g n e z d i h p r v e n s t v e n o d r e v j e , k i j e z r e l o z a s e č n j o , z l a s t i p a b u k o v e k o š e , o d k a t e r i h n i p r i č a k o v a t i k v a l i t e t n e g a p r i r a s t k a i n k i b i p r i p o z n e j š i h s e č n j a h p o v z r o č i l i p r e v e č š k o d e v n a s t a j a j o š e m m l a d j u . V p r o s t o r u i z v e n p o m l a d i t v e n i h g n e z d v r š i m o v č a s u p o m l a j a n j a l e h i g i j e n s k e s e č n j e i n m o r e b i t i p o t r e b n a r e d č e n j a , p o d p i r a j o č p r i t e m r a z v o j m o r e b i t n i h s k u p i n m l a d j a v t e m d e l u s e s t o j a .

V d o b i p o m l a j a n j a z r e l i h s e s t o j e v i z v a j a m o t u d i r e d č e n j a i n p r e s v e t l i t v e n a r e d č e n j a v s r e d n j e d o b n i h s e s t o j i h , p o s p e š u j o č p r i t e m p r i r o d n o n a s t a l e s k u p i n e m l a d j a v t e h s e s t o j i h , d a s e č i m b o l j p o v e č a n j i h o v a r a z n o d o b n o s t . P r a v t a k o o p r a v l j a m o v t e j d o b i t u d i r e d č e n j a , č i š č e n j a i n d r u g a n e g o v a l n a d e l a v m l a d i h s e s t o j i h .

P r e m e n a č i s t i h e n o d o b n i h b u k o v i h s e s t o j e v v m e š a n e s k u p i n s k o r a z n o d o b n e s e s t o j e s e u r e d i t v e n o - t e h n i č n o i z v e d e t a k o l e :

1. U g o t o v i s e p r i b l i ž n a s t a r o s t , p r i k a t e r i p r i č n e n a s p l o š n o p o j e m a t i p r i r a s t e k i n ž i v l j e n j s k a m o č d r e v j a .

2. D o l o č i s e p o m l a d i t v e n a d o b a .

3. U g o t o v i j o s e s e s t o j i , k i p r i d e j o p o s v o j i s t a r o s t i / v p o š t e v z a p o m l a j a n j e (p o m l a d i t v e n i r a z r e d) . Z a p o m l a d i t e v s e d o l o č i j o s e s t o j i , k i s o z a p o m l a d i t v e n o d o b o m l a j š i o d z r e l o s t n e d o b e . P o v r š i n a t e h s e s t o j e v s e (z a r a d i t r a j n o s t i g o s p o d a r e n j a) p r a v i l o m a n e i z r a v n a v a n a p o v p r e č j e (z i z l o č e v a n j e m o d v i š n i h , m a n j z r e l i h s e s t o j e v a l i z v k l j u č e v a n j e m b o l j z r e l i h s e s t o j e v v p o m l a d i t v e n i r a z r e d) , k e r t o n i v s k l a d u z g o s p o d a r n o s t n i m i n a č e l i . N a p r a v i p a s e t a k š n o p r e m e š č e n j e v p r i m e r u , č e p r i d e j o v p o m l a d i t e v s e s t o j i , s k o z i k a t e r e j e t r e b a s p r a v l j a t i l e s i z s e s t o j e v n a s l e d n j e g a p o m l a d i t v e n e g a r a z r e d a .

4. S e č n i n a č r t z a s e s t o j e p o m l a d i t v e n e g a r a z r e d a s e d o l o č i o r i e n t a c i j s k o i z n j i h o v e v s a k o k r a t n e l e s n e m a s e . Z a p r v o u r e d i =

tveno dobo (10 let) se (pri 40-letni pomladitveni dobi) predvidi 25 % te mase, za drugo tretjina lesne mase v začetku te ureditvene dobe, za tretjo polovica lesne mase v začetku tretje ureditvene dobe in za četrto lesna masa v začetku četrte ureditvene dobe (brez drevja, ki naj bi tudi po končanem pomlajanju ostalo nekaj časa na pomlajeni površini zaradi še morebiti potrebne nasemenitve praznin in varstva mladja).

5. Poleg rednih sečenj pod točko 4 se predvidijo tudi redčenja in čiščenja mlajših sestojev. Ta se, zlasti v višjih starostnih razredih, izvajajo intenzivno, tako da se pri tem pospešuje razvoj prirodno nastalih pomladitvenih skupin in s tem poveča raznodobnost sestojev. V drugi polovici pomladitvene dobe se predvidijo tudi redčenja in čiščenja v starejšem mladju na pomlajeni površini pomladitvenega razreda.

6. Po 20 letih (sredi pomladitvene dobe sedanjega pomladitvenega razreda) pričnemo tudi s pomlajanjem naslednjega nižjega pomladitvenega (starostnega) razreda in ga na podoben način posečemo ter pomladimo v roku nadaljnjih 40 let. Temu sledi nadaljni nižji starostni razredi, tako da sta vselej v pomlajanju dva zaporedna starostna razreda, vendar v dveh različnih pomladitvenih fazah; v ostalih, mlajših sestojih pa se med tem izvajajo potrebna redčenja in čiščenja.

c) Premena enodobnih igličastih sestojev
v mešano skupinsko raznodobne sestoje

Sedanji enodobni igličasti, v glavnem smrekovi sestoji na Blegašu so nastali umetno, s posekom mešanih ali čistih bukovih sestojev na golo in s pogozditvijo posek s smreko in delno z jelko. Večji del teh sestojev je na kraških, smreki manj ustrežajočih tleh, na prirodnih rastiščih jelke in bukve. Kot takšni so ti sestoji nestalni in bi jih bilo postopno spremeniti v gospodarsko enakovredne, pa prirodnejše, mešane skupinsko raznodobne sestoje jelke, smreke in bukve. To premeno pa bo mogoče izvesti šele ob priliki pomlajanja teh sestojev in sicer z dolgimi pomladitvenimi dobami ter z umetnim skupinskim vnašanjem jelke in listavcev v te sestoje ob priliki pomlajanja. Ti sestoji pa so dandanes še mladi in ta premena zanje še ne prihaja v poštev. Potrebno pa je sestoje na to premeno že sedaj

pripravljati s pospeševanjem prirodno nastalih skupin mladja, zlasti jelovega in bukovega, in z vnašanjem listavcev ter jelke in macesna v večje praznine, tako da bo v teh sestojih ob začetku pomlajanja že vsaj nekaj pomladitvenih mest, katerim se bodo za časa pomlajanja pridružila nadaljna, mlajša gnezda ustreznih drevesnih vrst.

č) Izdelava gojitveno-gospodarskega načrta

Za izdelavo gojitveno-gospodarskega načrta za bodoče desetletje smo gozdove v gospodarski enoti Blegaš razdelili v tri obratovalne razrede, ki zahtevajo različne načine gojenja in sečenj, to je v obratovalni razred enodobnih oziroma raznodobnih bukovih sestojev (obratovalni razred A), ki jih je treba na spredaj opisani način prevesti v mešane skupinsko raznodobne sestoje, nadalje v obratovalni razred prebiralnih igličastih sestojev (obratovalni razred B), v katerih bi bilo še naprej gospodariti prebiralno, potrebno pa bi bilo vanje vnašati tudi listavce, ter v obratovalni razred enodobnih igličastih sestojev (obratovalni razred C), ki bi jih bilo spre-
meniti v mešane skupinsko raznodobne sestoje.

V obratovalni razred enodobnih bukovih sestojev (A) smo djali naslednje oddelke: 1c, 2a, b, c, e, 3, 4a, b, 7a, 8, 9a, 10, 11a, 12, 13, 14a in 15, v skupni izmeri 536,4 ha. V oddelkih 14a in 15 so sicer tudi manjše površine, pogozdene z iglavci, ki pa niso izločeni kot posebni odseki in smo zaradi prevladujočih listavcev djali cele oddelke v ta obratovalni razred.

Kot zrelostna starost za te sestoje, to je starost, pri kateri začne bukev kot glavna drevesna vrsta občutno popuščati v rasti in ni sposobna po presvetlitvi močneje razvijati krošenj, smo vzeli starost 160 let (obhodnja naj bi bila nižja, 140 let).

Kot pomladitvena doba je bila vzeta doba 40 let. Tako dolga doba je potrebna, da se že za časa pomlajanja doseže čim večja skupinska raznodobnost sestojev, po drugi strani pa da se izognemo prenaknemu odpiranju sestojev.

Glede na to zrelostno starost in pomladitveno dobo je bilo treba s pomlajanjem začeti pri 120 letnih sestojih in pridejo v pomladitveni razred vsi sestoji, stari nad 120 let.

Po razmerju starostnih razredov v tem obratovalnem razredu (številčni pregled v poglavju 1o in grafikon 1) meri pomladitveni razred ^{144,2}~~130,7~~ ha ter vse bo v prvih 2o letih sekalo na tej površini. V drugih 2o letih (po pritegnitvi naslednjega starostnega razreda v pomlajanje) se bo sekalo na površini 218,9 ha, v naslednjih 2o letih periodah pa na površinah ^{146,0}~~157,5~~ ha, ^{itd.}~~139,3~~ ha oziroma ~~222,9~~ ha. Zaradi normalnega razmerja starostnih razredov in podaljšanja pomladitvene dobe preko običajne obhodnje se bo v prvih 2o letih sekalo na ~~znatno~~ manjši površini kakor v naslednjih 2o-letjih. Kljub temu nismo pristopili k povečanju pomladitvenega razreda s pritegovanjem starejših sestojev iz naslednjega nižjega starostnega razreda, ker to ne bi bilo v skladu z gospodarnostnimi načeli. Med sestoji pomladitvenega razreda tudi ni takšnih sestojev, skozi katere bi morali pri pomlajanju sestojev naslednjega starostnega razreda spravljati les, pa tudi iz teh razlogov ni bilo potrebno premeščanje sestojev med pomladitvenim razredom in nižjim starostnim razredom. Primanjkljaj v etatu za to desetletje naj bi se delno kril z močnejšimi redčenju v mlajših, doslej malo redčenih sestojih, kar bo hkrati prispevalo k povečanju prirastka in kvalitete lesa v teh sestojih. V pomladitvenem razredu so bili zaradi tega djani vsi sestoji, stari nad 12o let, tj. odseki ^{2b}~~1/c~~ in e, 4b in 9a s skupno površino ^{144,2}~~130,7~~ ha.

V tako formiranem pomladitvenem razredu smo za to desetletno ureditveno dobo predvideli s k u p i n s k o p r e s v e t l i t e v v jakosti 25 %. V prvi polovici desetletne ureditvene dobe, tj. v prvih 5 letih, naj bi bila v pomladitvenem razredu izvedena zasnova prvih pomladitvenih gnezd in v ta namen izvršena presvetlitev v redkih skupinah v jakosti okoli 1o %. V drugi polovici, tj. v drugih 5 letih te ureditvene dobe naj bi se z nadaljno skupinsko presvetlitvijo osnovala nova pomladitvena gnezda, poleg tega pa naj bi se pospravljalo drevje na pomladitvenih gnezdih iz prve polovice te dobe. Jakost te sečnje naj bi se gibala okoli 15 %. S snovanjem nadaljnjih pomladitvenih gnezd in odkrivanjem teh gnezd iz te ureditvene dobe naj bi se nadaljevalo v drugi ureditveni dobi.

V smislu spredaj navedenih smernic za premeno enodobnih bukovih sestojev v mešane skupinsko raznodobne, bi bilo snovati 1o do 15 a ali povprečno 12 a / v e l i k e s k u p i n e,

tako da bi prišlo na 1 ha okoli 8 takih skupin. V danih sestojih bi mogli doseči do 50 % primes iglavcev, to je zlasti jelke, in bi od teh 8 pomladitvenih gnezd odpadla na iglavce 4 gnezda. V pomladitveni dobi 40 let in pri 5-letnih presledkih med sečnjami bi se sekalo vsega osemkrat ter bo torej pri vsaki sečnji zasnovati le po eno pomladitveno gnezdo na 1 ha, tj. na vsakih 100 m, in to izjemoma eno za bukev in eno za jelko.

Pred prvo presvetlitvijo (v prvih petih letih) bo torej v smislu prednjih navodil za premeno bukovih sestojev poiskati v razdaljah okoli 100 m primerna mesta za osnovanje bukovih in jelovih pomladitvenih gnezd. Za bukovu pomladitvena gnezda bomo izkoristili predvsem že obstoječe skupine bukovega mladja, ki so pod zrelim drevjem in izven smeri spravila lesa ter po svoji sestavi in kvaliteti ustrezajo (zdrava, kvalitetna, lepo razvita drevesca). Slabo mladje bomo raje posekali in s tem pripravili pogoje za nastanek in razvoj lepšega naraščaja. V kolikor takšnih skupin bukovega mladja ne bi bilo, poiščemo po istih vidikih primerna mesta, kjer bomo nastanek bukovega pomladka umetno sprožili. Za jelova pomladitvena gnezda bomo temu nasprotno poiskali mesta, seveda zopet pod zrelim drevjem in izven smeri spravila lesa, kjer še ni bukovega mladja, ki bi oviralo jelko v rasti, in kjer je sestoj še dovolj gost za podsadnjo ali podsetev jelke. Na teh mestih podsadimo ali podsejemo jelko na površini premera kakih 35 m in to po vsej površini ali pa v primerno velikih krpicah. Mesta pod bukovimi koši, kjer bodo po njihovi sečnji nastale večje praznine, bi bilo priščititi smreki. Na tako izbranih in pripravljenih pomladitvenih mestih zrahljamo pri prvi sečnji sklep krošenj do mere, ki jo zahteva razvoj mladja, in to na površini v premeru okoli 35 m. Za posek izberemo predvsem defektna, malo kvalitetna in zreła drevesa, od katerih po zrahljanju sklepa ni pričakovati velikega kvalitetnega prirastka.

Pri naslednjih sečnjah, v drugi polovici te ureditvene dobe, poiščemo v enakih razdaljah med že obstoječimi pomladitvenimi gnezdmi nova pomladitvena mesta za bukev in jelko, podsadimo ali podsejemo na njej prisojenih mestih jelko ter zrahljamo sklep krošenj na tako izbranih in pripravljenih bukovih in jelovih pomladitvenih mestih. Hkrati nadalje zrahljamo sklep

* Del teh govedov je na veli deli stranimah in
neproizajnih narodovih, predvsem v Evropi
tal pa je na takih mestih potreben za
proctur p. cen in dohodkov.

krošenj in pospravljamo drevje na pomladitvenih gnezdih izza prve sečnje do mare, ki jo zahteva razvoj mladja v teh gnezdih. Pri vseh teh sečnjah pobiramo prav tako prvenstveno defektno, malo kvalitetno, zrelo, malo obetajoče drevje in puščamo lepo, rastoča kvalitetna drevesa, da s svojim svetlobnim prirastkom prispevajo k večji proizvodnosti sestojev v pomlajanju.

~~Čiščenje in redčenje mladja na pomladitvenih gnezdih v tej ureditveni dobi še ne prihaja v poštev in se zato ni predvide-~~
~~lo.~~

V ostalih mlajših sestojih tega obratovalnega razreda smo za to ureditveno dobo predvideli r e d č e n j a . Ta naj bodo, zlasti v starejših sestojih, močnejša, da bo bodoči prehod v skupinske presvetlitvene sečnje lažji. Pri teh redčenjih naj se odkrivajo tudi že obstoječe skupine mladja in podpira njihov razvoj, da se doseže čim večja raznodobnost že ob začetku pomladitvenih sečenj. V mlajših sestojih naj bodo redčenja zaradi nevarnosti vetrov in snega bolj zmerna kakor v starejših sestojih. Ker ti sestoji v preteklosti niso bili dovolj redčeni in negovani, bi bilo s posekom rast zavirajočih sosednih dreves pospeševati razvoj najlepših dreves, sestoj med temi drevesi pa le toliko rahljati, da ne pride do sušenja drevja. V prav mlajših, gostih bukovih sestojih, kjer se čiščenja in redčenja doslej sploh niso izvajala, bi bilo iz previdnosti le prisekati oziroma prirezati drevesca v gornji polovici debla.

Poleg redčenj je v teh mlajših sestojih predviden tudi p o s e k b u k o v i h k o š e v . Malovredni koši zavzemajo v nekaterih sestojih velike prostore, pa bi bilo po njihovem poseku v nastalih prazninah zasnovati pomladitvena gnezda iglavcev in s tem prispevati k večji raznodobnosti sestojev že pred pomladitveno sečnjo.

V obratovalnem razredu prebiralnih igličastih gozdov (B) so v tej dobi predvidene prebiralne sečnje jakosti 20 % (odsek 1b) oziroma 15 % (odsek 5a in 6a). V odseku 5a, zlasti pa v odseku 6a je bila za to desetletje predvidena manj intenzivna sečnja, ker gre za sestoje s premajhno lesno maso oziroma, ker naj bi se v tej desetletni ureditveni dobi izvedlo le redčenje enodobnih skupin v sklopu prebiralnega sestoja (odsek 6a). V odsekih 5a in 6a, ki nagibata k čistim igličastim sestojem, naj se pri tem ščitijo listavci, da se poveča njihov delež v sesto-

jih in zaščitijo tla pred zakisavanjem. Po potrebi je listavce tudi umetno vnašati. Merilo za posek drevja v teh sestojih naj bo le zrelost drevesa za sečnjo in ne morda stanje podrastka, ker se ti sestoji v splošnem radi pomlajajo in ni potrebna posebna briga za pomladek v škodo lesne proizvodnje.

V obratovalnem razredu enodobnih igličastih sestojev (C), ki jih sestavljajo mladi smrekovi nasadi, so za to desetletje predvidena le redčenja, čiščenja, spopolnjevanje in zatiranje plevela ter nadaljevanje pomladitvene sečnje v odseku 2d. Star bukov sestoj med smrekovimi kulturami v odseku 2d naj bi se v tem desetletju podsadil z jelko in presvetlil, v naslednjem desetletju pa bi ga bilo dokončno posekati, da bi se pogozditvene pogršine strnile v homogeni sestoj.

Redčenja naj bodo intenzivna, podpro pa naj se pri tem morebitne skupine mladja, da bo sestoj^e lažje prevesti v skupinsko raznodobne. Pri čiščenjih mladih nasadov jemljemo iz njih drevesca nezaželenih drevesnih vrst kakor tudi smrekova oziroma jelova drevesca slabe kvalitete. Za spopolnitev kultur je v večji meri uporabljati jelko, macesen ter listavce (med njimi zlasti javor), da ustvarimo prirodnejše, mešane sestoje. Plevel je zatirati predvsem z obžetvijo smrekovih oziroma jelovih drevesc, ki naj se ponavlja toliko let, kolikor je to za razvoj sadik potrebno.

Pogozditvenem načrtu je za to ureditveno dobo predvidena priprava tal (terasiranje strmih zatravljenih jas) na površini 15,0 ha, pogozditev 13,0 ha čistin (zatravljenih jas), 18,5 ha podsetve oziroma podsadenj (obratovalni razred A), ~~16~~⁷,5 ha spopolnitev nasadov (obratovalni razred C), 23,5 ha žetve plevela, ~~26~~⁸,0 ha čiščenj ter 8,0 ha podsadnje grmišč. Za ta dela je na razpolago gozdna drevesnica na Prvi ravni, ki meri 750 m². Potrebno pa bi bilo preusmeriti proizvodnjo sadik v tej drevesnici predvsem na jelove in javorjeve sadike za vnašanje v čiste bukove oziroma čiste igličaste sestoje. Morebitno pomanjkanje jelovih sadik za podsadnje v bukovih sestojih bi bilo kriti z gostejšo setvijo jelke na pomladitvenih mestih in s presajanjem nakopank na nova pomladitvena mesta.

d) Določitev etata

Sečnji etat za to desetletje je bil predviden po gozdno-gojitvenih potrebah posameznih odsekov, tj. pri obratovalnem razredu enodobnih bukovih sestojev (A) po lesni masi iz pomladitvenih sečenj v sestojih pomladitvenega razreda ter iz redčenj v mlajših sestojih, v obratovalnem razredu prebiralnih sestojev (B) po lesnih masah iz rednih prebiralnih sečenj, pri obratovalnem razredu enodobnih igličastih sestojev pa po redčenjih oziroma po pomladitveni sečnji v odseku 2d. Zaradi primerjave je bil za vsakega teh obratovalnih razredov zase izračunan etat tudi po formuli avstrijske kameralne takse. Pri tem je bila za prvi obratovalni razred (A) vzeta izravnalna doba 140 let (obhodnja), za drugi obratovalni razred (B) doba 60 let, za tretji obratovalni razred (C) pa doba 120 let (obhodnja). Tako dolge izravnalne dobe so bile vzete zaradi velikega nesorazmerja starostnih razredov, ki bi ga bilo moči brez večjih škod izravnati le v dolgih dobah. Kot obhodnja je bila za bukev vzeta obhodnja 140 let, za smreko in jelko pa 120 let. Ti računi so dali tele rezultate:

Obratovalni razred enodobnih bukovih gozdov (A):

1. Po gozdno gojitvenih potrebah:	
redne (presvetlitvene) sečnje	~~8 420~~ ⁸⁹⁶⁵ m ³
redčenja	~~13 525~~ ^{12 625} "
skupaj v 10 letih	~~21 945~~ ^{21 590} m ³
letni etat	~~2 195~~ " 2159

2. Po formuli avstr. kameralne takse:

$$E = Pr + \frac{Mf - Mn}{a} = \frac{2373}{2409} + \frac{117\,740 - 87\,560}{140} = 2\,624 \text{ m}^3$$

Normalna zaloga v formuli avstrijske kameralne takse je bila izračunana po Grundner-Schwappachovih donosnih tablicah za dano razmerje drevesnih vrst in polno zarast (1,0). Za bukev so bile vzete tablice za močnejše redčenje, pa je zaradi tega tudi normalna lesna zaloga dokaj nižja od dejanske, ker se ti sestoji v preteklosti niso dovolj redčili. Razlika med dejansko in normalno zalogo izvira tudi iz razmerja starostnih razredov, pri katerem prevladujejo starejši, manjkajo pa mlajši starostni razredi.

Predvideni gozdnogojitveni etat je za 16% nižji od izračunanega, predvsem zaradi dolge pomladitvene dobe.

Računanje etata za obratovalni razred prebiralnih igličastih sestojev (B) je dalo tele rezultate:

- Po gozdnogojitvenih potrebah:
redne (prebiralne) sečnje v desetih letih . . . 4 190 m³
letni etat . . . . . 419 m³
- Po formuli avstr. kameralne takse:
$$E = Pr + \frac{Mf - Mn}{a} = 673 + \frac{25\,500 - 30\,825}{60} = 584$$

Po gozdnogojitvenih sečnjah predvideni etat je za 28 % nižji od izračunanega, to pa zaradi omejenih sečenj v odsekih 5a in 6a, kjer naj bi se s štednjo povečala lesna masa.

Kot osnova za izračunavanje etata po formuli avstrijske kameralne takse je bilo vzeto Schaefferjevo, Gazinovo in d'Alvernyjevo empirično pravilo, po katerem je najvišja lesna masa, pri kateri se gozd še nemoteno pomlajujejo in ki jo kot takšno lahko štejemo za normalno, enaka desetkratni višini najvišjih dreves v sestoju. V zvezi s tem so bile po višinah drevja najvišjih debelinskih stopenj izračunane normalne lesne mase za tri odseke, ki sestavljajo ta obratovalni razred.

Računanje etata za obratovalni razred enodobnih igličastih sestojev (C) je dalo tele rezultate:

- Po gozdnogojitvenih potrebah:
redne (pomladitvene) sečnje . . . . . ~~4 445~~^{1 750} m³
redčenja . . . . . 610 m³
skupaj v 10 letih . . . . . ~~2 055~~^{2 360} m³
letni etat . . . . . 205 m³
- Po formuli avstr. kameralne takse:
$$E = Pr + \frac{Mp - Mn}{a} = 164 + \frac{8\,240 - 24\,925}{120} = 24 m^3$$

Normalna zaloga po formuli avstrijske kameralne takse je bila izračunana po Grundner-Schwappachovih donosnih tablicah za dano razmerje drevesnih vrst in polno zarast (1,0).

Predvideni gozdnogojitveni etat za ta obratovalni razred presega za celih 72 % izračunani etat. Razlog temu je dejstvo, da je za sečnjo predviden odsek 2d s staro bukovino, ki ga je potrebno posekati, vsi ostali sestoji pa so še zelo mladi in je razmerje starostnih razredov povsem nenormalno.

Celotni etat za vse tri obratovalne razrede oziroma za celokupno gospodarsko enoto Blegaš za to ureditveno dobo znaša torej:

Redne sečnje v obratovalnem razredu A	~~8 420~~ ^{8 965} m ³
B	4 190 "
C	~~1 445~~ ^{1 750} "
redne sečnje skupaj	~~14 055~~ ^{14 905} m ³
Redčenja v obratovalnem razredu A	~~13 525~~ ^{12 675} m ³
C	610 "
redčenja skupaj	~~14 432~~ ^{13 285} m ³
Skupaj v desetletju	28 190 m ³
Slučajni pripadki v nedecenalnih odsekih ..	310 m ³
Vsega skupaj v 10 letih	28 500 m ³
Letni etat	2 850 m ³

tj. 1,88% ugotovljene lesne mase in 89 % dognanega tekočega lesnega prirastka.

Na račun slučajnih pripadkov (poškodbe od vetra, snega, gozdnega mrčesa itd.) v nedecenalnih odsekih je bil predviden le majhen posek, ker je skoraj v vseh odsekih gospodarske enote predvidena sečnja, bodisi redna, bodisi gojitvena (redčenja).

V primeri z etatom za bivše Heinricharjeve gozdove po elaboratu iz l.1938, ki je pri površini 683 ha znašal 25 000 m³, je ta etat večji za 14 %. Ker se nanaša tudi na večjo površino (746 ha), med obema etatoma dejansko skoraj ni razlike. Še enkrat večji pa je sedanji etat od etata po inventarizaciji iz l.1951, ko je ta (prav tako za površino 683 ha) znašal le 1350 m³ (z 10 % varnostnim koeficientom). V zvezi s tem bi bilo omeniti, da se je v letih 1950 - 1953 sekalo letno po 3000 prn drv, v letih 1949 in 1954 pa po okoli 1000 prn in to v glavnem le staro in poškodovano drevje (higijenske sečnje) ter bukovi in jelovi koši (vsega ok.2000 m³). Po dobljenih informacijah (logar Potočnik) je bilo pri redčenjih mladih bukovih sestojev (npr. v odd.10) dobljeno samo iz materiala izpod 15 cm prsnega premera do 100 prn (75 m³) drv na 1 ha, tako da postavljeni etat ni pretiran.

Pri izračunavanju netto sortimentov so bili sečniki od padki (materialni plus računski zaradi zaokroževanja na cele centimetre navzdol) ocenjeni na 10 %^{15%} pri bukvi in 20 %

pri jelki in smreki. Delež gozdnih sortimentov na ostali lesni masi pa je bil ocenjen po starosti sestojev in vrsti sečenj takole:

B u k e v, r e d n e s e č n j e ; ²⁰30 % hlodovina, ¹⁵20 % celulozni in tanek tehnični les, ⁵⁰40 % drva;

R e d č e n j a : 0 - 25 % hlodovina, 15 - 20 % celulozni in tanek tehnični les, 50 - 70 % drva;

I g l a v c i, r e d n e s e č n j e : 65 % hlodovina, 15 % jamski in celulozni les;

r e d č e n j a : 0 - 35 % hlodovina, 45 - 80 % jamski in celulozni les.

Po tej kalkulaciji sortimentov in odpadkov odpade pri l i = s t a v c i h od predvidenega poseka $\frac{23}{23} \frac{180}{340}$ m³ lesa na:

hlodovino	$\frac{4}{4} \frac{380}{745}$ m ³
celulozni in tanek tehnični les	$\frac{4}{4} \frac{170}{425}$ "
drva	$\frac{12}{11} \frac{170}{815}$ "
skupaj	$\frac{20}{20} \frac{720}{985}$ m ³
odpadki	$\frac{2}{2} \frac{410}{355}$ "
vsega skupaj	$\frac{23}{23} \frac{180}{340}$ m ³

Od predvidenega poseka za i g l a v c e v višini $\frac{5}{4} \frac{010}{850}$ m³, odpade po prednji kalkulaciji na:

hlodovino	$\frac{2}{2} \frac{885}{835}$ m ³
jamski in celulozni les, drogove itd.	$\frac{1}{1} \frac{130}{050}$ "
skupaj	$\frac{4}{3} \frac{015}{885}$ m ³
odpadke	$\frac{9}{9} \frac{95}{65}$ "
Vsega skupaj	$\frac{5}{4} \frac{810}{850}$ m ³

Izkoriščanje l e s n i h o d p a d k o v (lubja in vejevine iglavcev) v tej ureditveni dobi ni pričakovati, ker niso dani za to potrebni pogoji (razmeroma majhne površine, težavno spravilo, dolg prevoz).

Za drugo desetletje te ureditvene dobe je bil izkalkuliran posek 27 815 m³ v obratovalnih razredih A in C. Ta posek je ^{nekega} ~~zna~~ ~~ne~~ večji od etata za prvo desetletje, ker bo število pomladitvenih gnezd, s katerih se bo v tem desetletju pospravljalo drevje, mnogo večje kakor v prvem desetletju in je zato predvidena tudi večja intenzivnost presvetlitvenih sečenj. Zaradi priraščanja doraščajočih sestojev bodo tudi redčenja dala v prihodnjem desetletju večje količine lesa kakor v tem desetletju.

Množina poseka za to drugo desetletje je bila izkalkulirana na podlagi predvidene lesne mase v odsekih v začetku druge desetletne ureditvene periode (sedanja lesna masa manj posek v tej desetletni dobi plus desetletni prirastek na tako preostali lesni masi plus petletni prirastek na izkoriščani lesni masi).

e) Postranski gozdni proizvodi

Izkoriščanje postranskih gozdnih proizvodov v tem elaboratu ni predvideno, ker v gospodarski enoti Blegaš ni takšnih proizvodov, ki bi bili gospodarskega pomena.

G o z d n a p a š a je po veljavnih predpisih prepovedana in bi bilo te predpise le dosledno izvajati.

G o z d n o s e m e prihaja v poštev v glavnem le za lokalno drevesnico na Prvi ravni, ker so bili sedanji sestoji v preteklosti premalo negovani, da bi bilo možno po njih presojati kvaliteto semenjakov.

O d g o z d n i h s a d e ž e v se nekoliko izkoriščajo le maline, ki poraščajo poseke in ki so priložnostni zaslužek okoličanov.

L o v ne spada v pristojnost gozdarstva in se zaradi tega s tem elaboratom ne ureja. Zaradi obilice listavcev v tem področju tudi ni večjih škod po lovu in s te strani niso potrebni posebni ukrepi.

f) Gradbena dela

Da bi gozdove na Blegašu čim bolj odprli, bi bilo potrebno predvsem dograditi kamionsko cesto Črni Kal - Žaga, ter dalje po stari cesti skozi Leskovco do Voljake, ki je doslej speljana čez Prvo ravan do meje oddelka 7. Razširiti bi bilo tudi že obstoječo kamionsko cesto od Voljake do kamnoloma, kjer se priključi na javno kamionsko cesto. Nadalje bi bilo potrebno speljati izvozno pot skozi oddelek 12 (Čemažarjevo) ter urediti vozno pot skozi oddelek 3 (za Črnim Kalom). Za lažje izkoriščanje tega in 9. oddelka (ter bližnjih kmečkih gozdov) bi bilo zgraditi kamionsko cesto v dolini pod tema oddelkoma.

* Prsek dreva višje od 15 cm p.v. je treba posebej
evidentirati in oporokati v gozdarsko knjigo.

12. Vskladitev dosedanjih sečenj in gojitvenih del s predvidenim načrtom

Po izvedeni klupnji l. 1953 pa do sestave tega gospodarskega načrta so bile v nekaterih odsekih gospodarske enote Blegaš že izvedene sečnje oziroma redčenja ne glede na predpise in smernice tega gospodarskega načrta. Poleg tega so bili nekateri odseki že tudi podsejani z jelko, prav tako izven okvira tega gospodarskega načrta (po vsej površini v krpicah). V teh sestojih bo treba pri bodočem gospodarjenju poleg predpisov elaborata upoštevati s temi deli nastalo stanje in bodoče gospodarjenje čim bolj prilagoditi postavljenim smernicam. Že izvedene sečnje so imele v glavnem značaj higijenskih sečenj, čiščenja sestojev bukovih in jelovih košev ter redčenj, in zaradi tega ne bodo v večji meri ovirala izvajanje tega gospodarskega načrta.

13. Vodenje evidence

Pristojni odsek za urejanje gozdov je dolžan voditi evidenco o izvajanju predpisov tega ureditvenega načrta (o sečnjah, materialni bilanci, gozdno-gojitvenih delih, izkoriščanju postranskih gozdnih proizvodov, izvajanju gradbenih del) in kroniko po predpisih republiških navodil za urejanje gozdov (prve spremembe in dopolnitve št. 2605/1 z dne 22/8-1955). V to evidenco je naknadno vpisati tudi podatke o dosedaj že izvršenih sečnjah in gojitvenih delih. Posekano lesno maso je obračunavati po uporabljenih razredih enotnih tarif (tabela 3.).

14. Predlogi za prihodnjo revizijo elaborata

Do prihodnje revizije tega elaborata naj se :

- a) preverijo in trajno označijo zunanje meje gospodarske enote;
- b) izvede dopolnilna geodetska izmera gospodarske enote (poti, grebeni, doline, kote itd.);
- c) izvedejo pedološka in fitocenološka raziskovanja gospodarske enote.

Ob priliki same revizije naj se revidira tudi notranja razdelitev gozdov, ker je pri tej ureditvi zaradi že opravljenih

terenskih del ni bilo mogoče dosledno izvesti ter preveriti starost sestojev in boniteta rastišč.

15. Ostale odredbe

a) Sestavni deli tega gospodarskega načrta so:
opisni del s 3 tabelami in 4 grafikoni;
izkaz površin;
opis sestojev in tabela debelinskih razredov;
pregled števila drevja po debelinskih stopnjah;
pregled starostnih razredov in splošni sečni načrt;
posebni sečni načrt;
načrt redčenj;
gojitvena osnova;
karte (gospodarske razdelitve, starostnih razredov, sečenj).

b) Ta elaborat velja za dobo od 1. januarja 1954 do 31. decembra 1963 leta.

c) Pred potekom te dobe je pristojni odsek za urejanje gozdov dolžan napraviti revizijo tega elaborata in jo predložiti v odobritev za to pristojnemu organu.

V Ljubljani, dne 27. aprila 1956

Sestavil:

Martin Čokl
(Ing. Martin Čokl)

Dirktor:
(Viggo Brydson)

Tab.1. Gospodarska enota Blegaš. Seznam katastrskih parcel

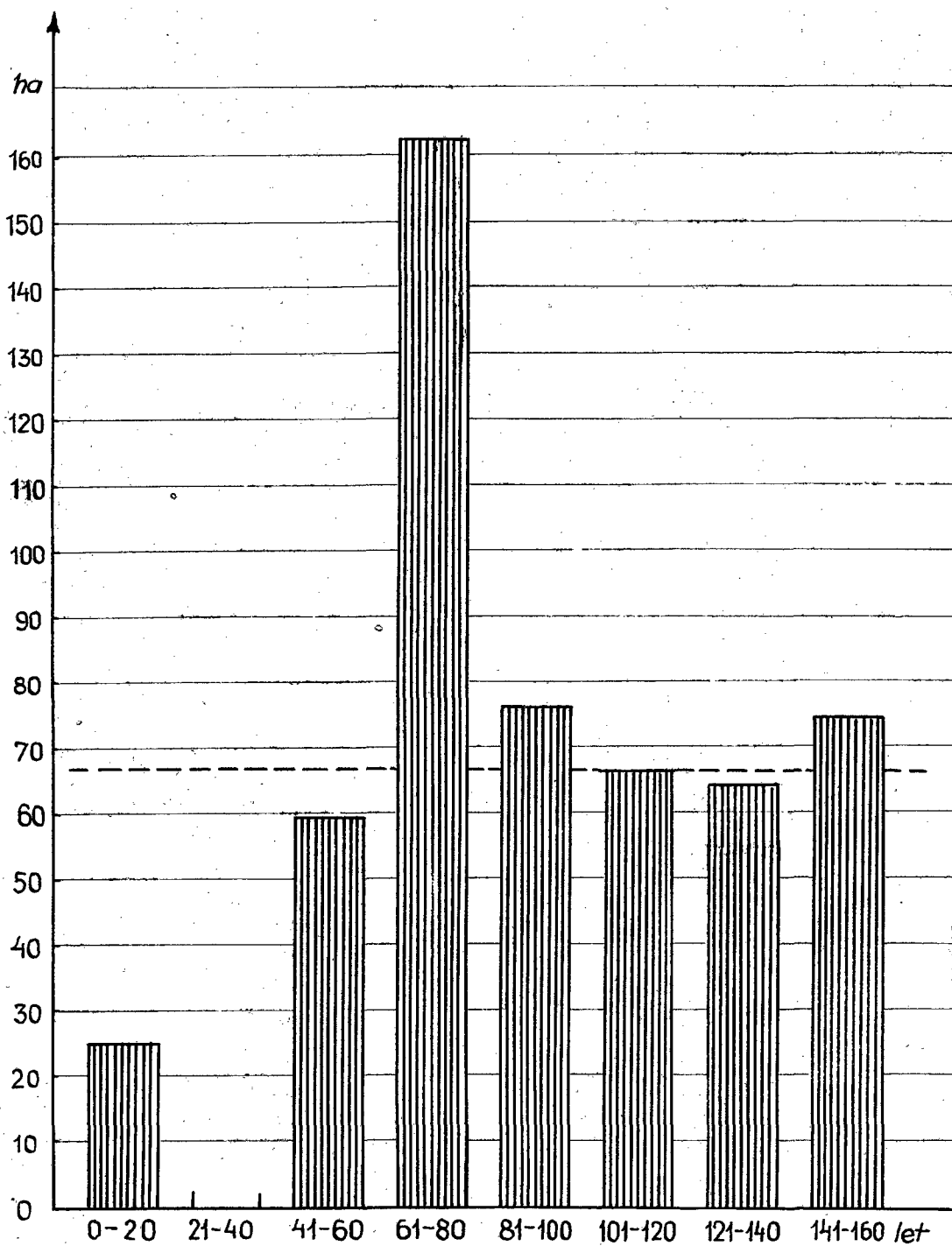
Parc. št.	Kultura	Površ. ha	Opomba	Parc. št.	Kultura	Površ. ha	Opomba
<u>K.o. Leskovica</u>				<u>K.o. Gorenja ravan</u>			
837/1	gozd	295,12		378	gozd	5,87	
837/2	"	7,62		1236	"	8,51	
837/72	pašnik	1,57		1276/1	"	168/47	
837/78	gozd	2,08		1276/4	"	53,39	
837/79	"	68,38		1276/13	"	1,29	
837/80	"	0,05		1276/14	"	<u>0,76</u>	
837/81	"	0,06			Skupaj	238,29	
837/82	"	0,033		<u>K.o. Zali log</u>			
837/83	"	0,04		681	gozd	23,93	
837/84	"	0,03		682/4	"	} 19,40	
837/89	"	0,30		682/6	"		
837/90	"	11,69		685/6	"		
837/93	"	17,91			Skupaj	<u>43,33</u>	
837/96	"	6,00		SUMARIJ:			
837/103	pašnik	0,02		K.o. Leskovica		469,28	
839	gozd	4,21		k.o. Gor.ravan		238,29	
855/4	"	0,23		k.o.Zali log		<u>43,33</u>	
916/1	pašnik	11,84		Vsega skupaj		750,90	
1554	gozd	37,28				<u>=====</u>	
1555	pašnik	<u>4,82</u>					
	Skupaj	469,28					

709,57
~~43,33~~
~~750,90~~

Mesec	L e s k o v i c a				D a v č a	
	805 m n.m.		1950 - 1954		886 m n.m.	
	1947 - 1954	1950 - 1954	1950 - 1954	1950 - 1954	1950 - 1954	1950 - 1954
	pad.	sneg	pad.	sneg	pad.	sneg
	mm	dni	mm	dni	mm	dni
Januar	138	11	126	15	128	24
Februar	133	16	160	23	162	24
Marec	94	11	106	16	114	18
April	103	1	120	1	141	3
Maj	145	-	153	-	142	-
Junij	161	-	151	-	150	-
Julij	166	-	166	-	150	-
Avgust	139	-	155	-	144	-
September	162	-	210	-	212	-
Oktober	145	-	150	-	172	2
November	174	1	148	1	214	3
December	139	8	171	9	178	16
Letno	1699	48	1796	65	1907	90
Maj-sept.	773	-	835	-	798	-

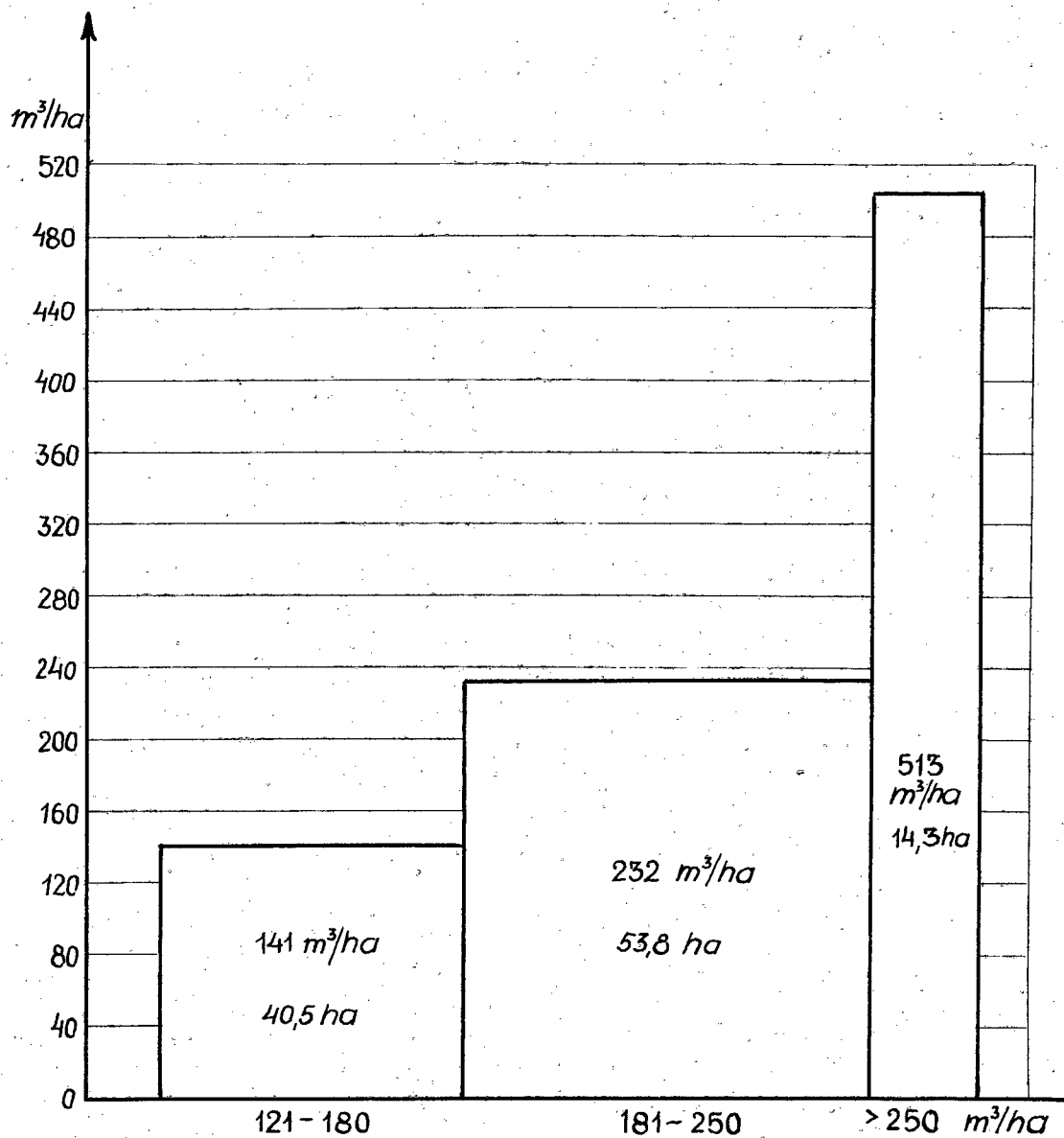
Tab.2. Gospodarska enota Blegaš. Množina in razpored padavin po podatkih najbližjih meteoroloških postaj.

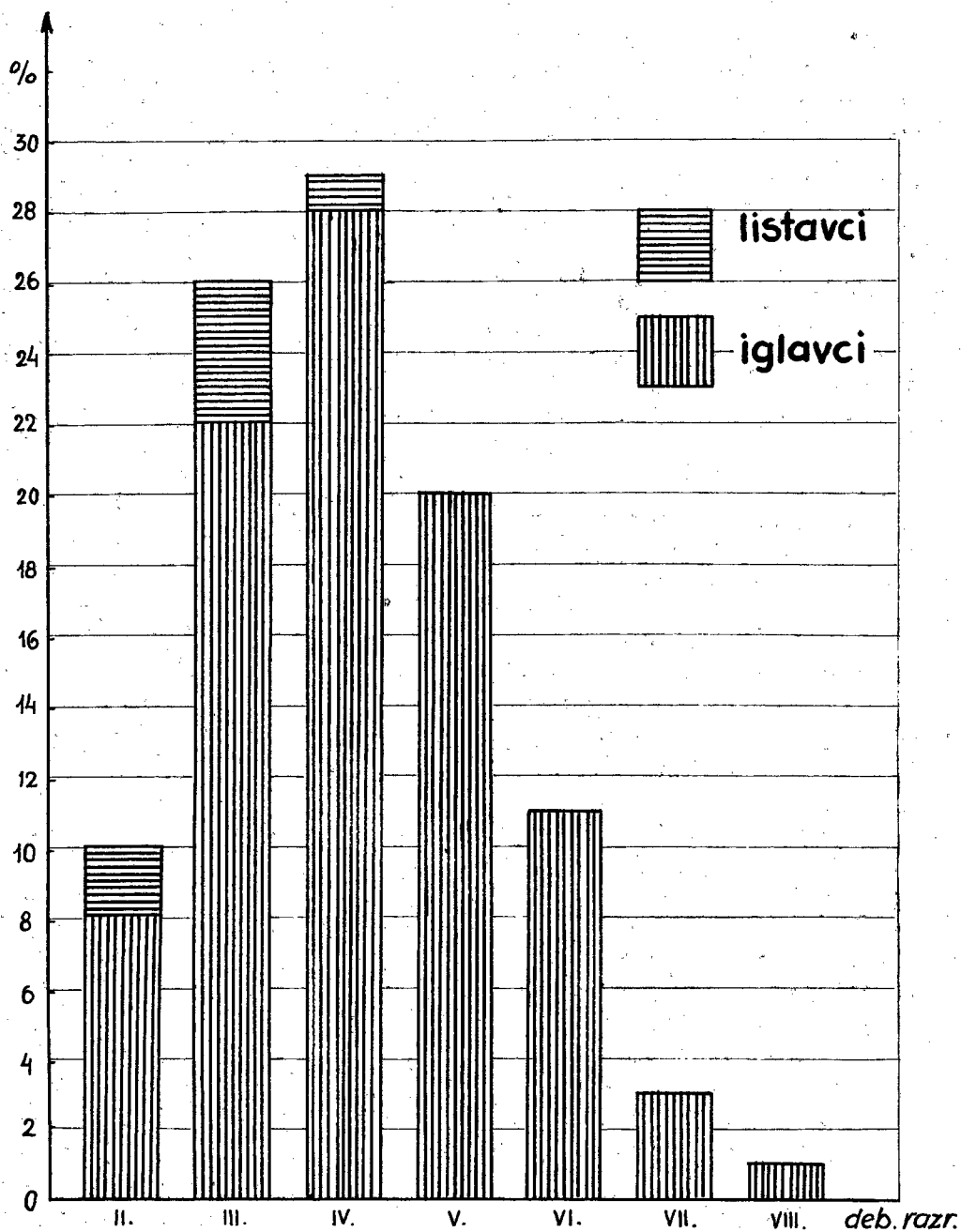

**Graf. 1. Gospodarska enota Blegaš, obratovalni razred A (enodobnih bukovih sestojev)
Razmerje starostnih razredov**

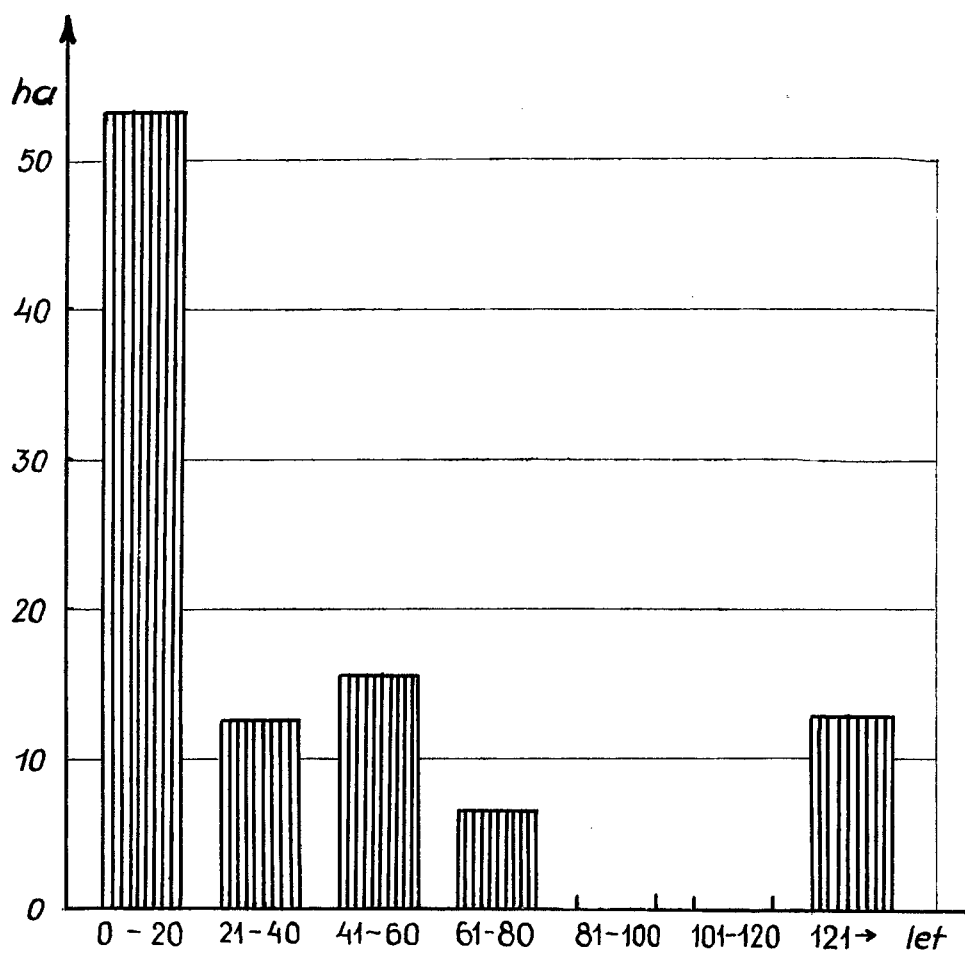

Graf. 2. Gospodarska enota Blegaš, obratovalni razred B (prebiralnih igličastih sestojev). Sestava sestojev po lesni masi na 1 ha.

Graf. 3. Gospodarska enota Blegaš, obratovni razred B (prebiralnih igličastih sestojev). Sestava lesne mase po debelinskih razredih.

Graf. 4. Gospodarska enota Blegaš, obratovalni razred C (enodobnih igličastih sestojev).
Razmerje starostnih razredov.

1976
Štov. 2354/1-5656

Zadeva: Ureditveni elaborat za gospodar-
sko onoto SLP Blegaš - poročilo
dr. Pipam

Uprava za gospodarstvo LRS
Komisija za odobravanje gozdno-gospodarskih načrtov

L j u b l j a n a

Uprava za gospodarstvo Ukrajnega ljudskega odbora v
Kranju je pod št. 13/3 - 1839/1 z dne 17. 8. 1956 predložila
v odobritov gozdno-gospodarski načrt za gozdovo SLP onoto Bleg-
gaš. Elaborat oca proučil in predlagan tako poročilo:

SKLJUČNE PRAVEČNE

Elaborat za onoto Blegaš je eden od treh / Blegaš,
Jolevica, Hraotnik/, ki jih je Ukrajna uprava za gospodarstvo
v Kranju istočasno predložila v odobritov. Elaborato je izdelal
Inštitut za gozdno in lonno gospodarstvo Slovenijo - ing.
Čokl - na temelju pogodbe med inštitutom in gozdnim gospodar-
stvom v Kranju. Tudi tukaj je ureditvena dela učil ing. Mikla-
vič, pa je bilo potrebno najprej preveriti do tedaj zbrani ma-
terial in odločiti, katere ~~delo~~ naj se ponovo. O tem je podrob-
neje poročano v poročilu za onoto Jolevica, katero oca naj-
prej proučil. Vsi trije elaborati imajo dosti oličnosti, kar
je vso ta dela vodil ing. Čokl, a glede gojitve in slasti gle-
do uvajanja skupinske postopno učnje pa je sodeloval tudi ing.
Biklavčič. Pri takem stanju stvari ni potrebno, da bi pomniljal
siote, kar je do rešene v poročilu za "olevico" oziroma za
Hraotnik.

Gozdno področje Blegaša dobro poznam. Če bi hotel po-
dati splošno oznako za ta gozdni komplekse, bi moral poudariti,
da so bili ti gozdovi v vsaj svoji protokletni zole zamarjoni
in olabe negovani. Poglavitni razlog temu pa je bil ta, da do
sedaj ni bilo nobenih pravih izvoznih možnosti, pa je eksploato
cija lonnih zalog bila v glavnem nerentabilna. Posvetvo, katere-
jo bile svoječasno lastnina frepinskih škofije, je v zadnjih
200 letih pogostoma menjalo gospodarja, kateri so vsi v glav-
nem lo upokulirali na noven kakšno monoto, kateri naj bi pove-
dignili vrednost teh gozdov in omogočili dobiček.

Tako - skoraj bi rekel napačno - povzemanje vrednosti
blegaških gozdov je stvarno tudi nastopilo, ko je v letih
1930 - 40 zgrajena stratoška kumionaka onota škofja Loka -

Blegoš v dolžini okrog 33 km. Ta cesta ^{ki} je pred vojno dosegla le rob teh gozdev, je bila po vojni ^{si} nadaljšana. Vendar pa cesta Blegoš - Škofja Loka ne obpira vseh gozdev, temveč bo treba zgraditi še nove ceste, ki bo gravitirala v Poljanske doline. Pred vojno ni ^{bila mogoča} mogla ^{vsako} izbeti redna eksploatacija deloma zato, ker je bila cesta kasno zgrajena, poleg tega pa je Blegoš spadal v utrjene območje, kjer je ^{vsako} gibanje bilo otežkočeno zaradi strogih vojaških predpisov. Po vojni - v planskih letih - eksploatacija ni v večji meri zajela teh gozdev, ker je lesna zaloga sestavljena v glavnem od dosti slabe bukovine, a zaloge iglavcev so nesmatrne in še vedno težko dostopne.

Predloženi elaborat ima torej nalogo, da uvede redne in to čim bolj intenzivno gozdno gospodarjenje na teh površinah. Poudariti je treba, da je to prvi resni in temeljiti poskus v tej smeri. Sestavljaleci predloženega elaborata se niso zadovoljili s tem, da bi določile osnovne taksacijske elemente in etat, temveč so največje pozornost posvetili planiranju ~~posvetili~~ planiranju podrobnega eksploatacijske-gojitvenega postopka v cilju, da se čim prej popravi stanje gozdnih fondov in prirastek. V tem okviru je sestavljalec elaborata postopal podobno kot v enoti Ševška Jelovica; v kolikor pa se predvideni postopek razlikuje, je to posledica razlik v gozdnih fondih samih.

Rečeno je še bilo, da te enote sestavljajo bolj ali manj zanemarjeni ali pa nepravilno izkoriščani gozdevi. Okrog tri četrtine jih leži na delomitni geološki podlagi ter na tej rastejo skoraj čisti bukovi gozdevi nepravilne strukture, katera se v neki meri lahko smatra snodobna. Na manjšem zahodnem delu se na silikatni podlagi iglasti gozdevi, kjer so listavce skoraj istrebili, a struktura je nepravilna ^{prebiralna} prebiralna. Poleg tega je še okrog lea ha kultur iglavcev, ki so ^{posejane} posejane v sadnjih 20 letih.

Ekonomski cilj so sestavljaleci postavili jasno in po mojem mnenju popolnoma pravilno: S pomočjo skupinske postopne sečnje ter vnašanjem skupin iglavcev v čiste bukove sestoje ter bukovih v čiste iglavce naj se doseže gozdno gojitveni cilj, da bodo bodoči gozdevi skupinske mešani in raznodobni. S tem bi se na splošno povečala proizvodnja lesa iglavcev, hkrati pa bi ^v ^{se} ^{sedaj} čistih sestojih iglavcev poboljšale rastiščne razmere. Da bi se ta cilj mogel doseči, je potrebno razširiti sedanjo mrežo cest in petev, pa elaborat vsebuje konkretne predloge glede izgradnje novih cest.

II. POSEBNE PRIPOMBE

A/ ANALIZA PODATKOV IN TEKSTNEGA DELA

Osnaka in velikost gospedarske enote lega gozdov, podnebje, relief, geološka podlaga, gozdna tla, gozdni tipi in dosedanji način gospodarjenja se opisani jedrnato in razumljivo, tako da bo izvajalec ureditvenega elaborata - GG Kranj - iz elaborata dobil potreban pojasnila in informacije.

Opis ureditvenih del je jasen in iskren. Površina enote znaša po elaboratu 754,8 ha, po zemljišnem katastru pa 750,9 ha torej za 3,9 ha ali 0,5 % manj kot prvo navedena površina. Taka razlika se lahko tolerira in ni potrebno posebno poizvedovanje o razlogih te razlike, dokler ne pride do revizije katastra.

Notranja razdelitev je za bodoče intenzivno gospodarjenje premalo razšlenjena, pa bo potrebno pri bodoči reviziji to nadoknaditi. Sicer se sestavljalec v določeni meri kerigiral prvotni koncept notranje razdelitve, kot ga je postavil ing. Miklavič, vendar se se pri tem ozirali na raspoložljivo delovno silo in čas, tako da se ne more reči, da je predložena notranja razdelitev v skladu s intenzivnim načinom gospodarjenja, kot se predvideva v drugem delu.

Lesno snage je ing. Miklavič ugotavljal po prvotnih, še večjih oddelkih in odsekih. V kolikor se je pri tem izvajala ne polna klupnja, se na drevesih niso označevale točke dotika. Če je bila izvršena revizija notranje razdelitve, je bilo s tem v zvezi potrebno izvršiti ponovne dendrometrijske izmere. Da bi pri tem kolikor mogoče štedili delovne sile in čas, se je postopalo tako, da se ponovno klupirali manjše ali pa gospedarske valjnije dele naknadno razdeljenih oddelkov. Mislimo torej, da se je sestavljalec elaborata glede dendrometrijske izmere odločil za kompromis: naj se reši od prvotne Miklavičeve izmere, kar se rešiti da. Osebnostno sem mnenja, da bi predloženi elaborat precej pridobil na kvaliteti, če bi bili dosedanje dele enostavno zavrgli kot neuporabno in začeli delati iznova. Seveda pa se ne da tajiti, da bi te zahtevale več stroškov in bi trajale dalj časa, tako da inštitut s ozirna na ostale svoje zadolžitve take naloge ne bi mogel prevzeti.

Sestavljalec poudarja, da zaradi opisanega načina dendrometrijske izmere v tej enoti ne moremo uporabiti kontrolne metode za določanje prirastka. Vendar pa je na drugi strani nujno potrebno, da tudi glede te enote postavimo solidne temelje za določanje prirastka po načelih kontrolne metode. Konec ^{dm} naj se v ta namen uporabijo kot "kontrolni oddelki" vsi

tioti oddolki, osiroma odseki, kateri so bili ponovno isključeni leta 1955. Če teh ni zadosti, da bi zajeli vse gozdne tipe in prirastne stopnje, naj izvajalci elaborata ocenijo še potrebno število takih kontrolnih oddolkov. Vse oddolke, odseke ali pa poskušane ploščke, katere bodo služile za kontrolo prirastka, je treba na terenu vidno označiti, da bo operativno osebje v vsaki uri opozorjeno, naj v teh izvaja vse ukrepe, zlasti pa evidence, s posebno pozornostjo.

Prirastok je ugotovljen s pomočjo vrtnanja v starejših sečnjah, v najljših onodobnih pa je ocenjen s pomočje donosnih tablic. Enonja sem, da so ti podatki ~~za teke~~ *uporabni*.

Ostali taksacijski elementi so ugotovljeni na strokovno pravičen način, tako da ni kaj pripomniti.

Razdelitev onote na obratovalne razrede je izvršena tako, da so določeni trije obratovalni razredi in sicer:

A/ Onodobni bukovi gozdovi, površina	536,4 ha
B/ Prebiralni iglasti gozdovi	108,6 "
C/ Onodobni iglasti <i>gozdovi</i>	<u>100,7 "</u>
Skupaj	745,7 ha

Z osirom na teren te onote so ne bi moglo trditi, da tukaj ni gozdnih površin s izrazite varovalnim značajem. Enonja sem, da bi bilo umostno predvideti še en obratovalni razred - varovalni gozdovi. Vendar pa so to lahko odgoji do prve revizije.

Podrobni podatki o posameznih obratovalnih razredih so razvidni iz tabolarne priloge - pregleda stanja gozdnih fondov.

Štejt za bodočo gospodarjenja sloni na tehle odločitvah:

Obratovalni razred B prebiralnih gozdov naj so še v naprej gospodariti prebiralno.

Obratovalna razreda A in C pa naj so s skupinsko postopno sečnjo prevedeta v razredobno mošano gozdovo in so tako po svoji strukturi približata prebiralnim gozdovom. Elaborat navaja zelo podrobna in nazorna navodila glede promene sečanjih onodobnih v razredobno gozdove. Fonovno moram poudariti da tehkih preciznih predpiscov v naši doocdanji urojevalni praksi še nismo imeli. Zato je treba seostavljalcom tega elaborata dati polno priznanje.

Promena sestojov obratovalnega razreda A - t.j. onodobnih bukovih sestojov v razredobno, naj so izvrši po tehle načelih in načelnih odločitvah:

Pomladitvena doba naj traja 40 let.

Sečnja na istem prostoru naj se vrši vsakih 5 let, tako da se s sečnjami posekajo pomladitveni sestoje.

Sečnja se izvaja tako, da se v prvem desetletju poseka 25 % začetne lesne zaloge, v drugem desetletju naj se poseka 33 % lesne mase, ki bo ugotovljena na pomlajevalnih površinah. V tretjem desetletju naj se poseka 50 % lesne mase, ki bo ugotovljena na začetku tega desetletja na pomlajevalnih površinah, a v četrtem desetletju se poseka vsa ostala lesna masa na pomladitvenih površinah, razen posameznih dreves, ki jih bo treba še nekaj časa pustiti rasti zaradi zaščite mlajš in eventualne zasemenitve preostalih jas.

V začetku je treba sestoje razdeliti v tri pomlajevalne starostne razrede. V najstarejših sestojih, ki sestavljajo prvi pomlajevalni razred, se začne s sečnjo takoj. Po dvajsetih letih naj se začne s presvetlitvanimi sečnjami v naslednjem nižjem pomladitvenem razredu in se tako ponavlja.

Sicer ni možno v vseh podrobnostih v tem poročilu citirati navedila za izvajanje prememb, vendar sem prepričan, da je koristno, da se člani komisije seznanijo vsaj z osnovnimi načeli, da bi se olajšava obravnava na terenu.

Osebnostna mnenja glede teh predlogov sem v glavnem že podal v poročilu o enoti Jelovica. Ponovno poudarjam, da navodilo za izbor pomladitvenih gnezd, da namreč morajo biti izven smeri spravila, ni zadostno, temveč je treba določiti meje manjših gravitacij in v skladu s tem planirati osnovanje gnezd.

Š strani taksacijske tehnike je izredno važno, da najdemo način, kako bi sistem urejanja prilagodili postavljenim gozdno gojitvenim ciljem. V ta namen smatram, da je potrebno tole:

a/ sestoje obratovalnega razreda, v katerem se namerava uvajati skupinska postopna sečnja, je treba razdeliti v ustrezno število pomladitvenih razredov. Ako je pomladitvena doba 50 let, a dosežanja obhodnja je bila 100 let, tedaj se vse sestoje razdeli v dva pomladitvena razreda. Ako je obhodnja 100 let, a predvideva se 40 letna pomlajevalna doba, tedaj bi tretji pomlajevalni razred zajel le sestoje manjše od 20 let. Vendar pa bi morali že v začetku postaviti načelo, da za dodeljevanje sestojev posameznim pomlajevalnim razredom ni merilna le starost, temveč tudi stanje sestojev, torej načela ki so značilna za sestojinsko gospodarjenje.

Ne bodo onkrat vsi gospodvi določeno onoto dobili skupinsko razredno strukturo, toda dolžni so penalojevalno razredno odpadlo, ter se bo urojovanje vršilo podobno kot se prebiralno, vsak odsek ali oddelok se bo smatral kot homogena onota. Potemtakem se penalojevalni razredi takojtakojki pomešni instrumenti, ki bo potreben tako dolgo, dokler bo trajala premena onodobnih v razredno sestavo.

b/ Za najgorjše penalojevalni razred je treba takej določiti "transportno mojo", da bi se onogojšnje pravilna lekacija penalojevalnih gnozd do od onega začetka.

c/ Brevoč podrobno določitve glede izbiranja probirnih gnozd v okviru manjših gravitacij bi moglo škodovati in ovirati iniciative upravnika gospod. Zlasti se ne morejo naprej natančno določiti volilnost in oblike penalojevalnih gnozd ter intenziteta, očenoj v poznostih izvajalce ureditvenoga elaborata mora biti vezan na odobroni otat, ker se drugače ogroža trajnost donosov; kako pa to moce razdelil na posamezna gnozd, naj pa v okviru splošnih gojitvenih in transportnih načel določiti smi.

d/ Izvajanje skupinske postopne očenoje postavlja največje zahteve na izvajalce ureditvenih elaboratov. To zlasti volja za začetek, ko se to sistem čelo uvaja. Zaradi tega smatram se svoje dolžnost, da vedno iznova ponavljam, da pismeni predpisni ne zadostujejo, temveč je nujna kadrci najne potrebna tudi terenska demonstracija in instruktaja, bolj da mladi ljudje grede v inozemstvo ali pa da pridajo k nam inozemski okoperti - torenski instruktorski.

Prenona obratovalnega razreda 0, 10 JE KLASNIH ENDOBENIH kultur iglavcev v skupinsko načeni razredobni gosp, naj bi se izvajalo po istih načelih.

Časobno smi prona, da bi se te sestoje bolje ustrezala tehnika provanja postopne prenene v pravo probirčno sestavo. Vendar je pred nami celo desetletje, pa se praksa pokazala, kaj bi bilo ustreznejše. Sicer pa je sestavljalce ureditvenoga elaborata za neposredno predstojajoče desetletje predpisan le redonja.

V podrobnejše komentarsje ostalih gospodogojitvenih ukrepov se ne morem spuščati zaradi pomanjkanja prostora.

Določitev otata

Sestavljalce ureditvenoga elaborata je postopal popolnoma pravilno, ko je veličino otata določil s osira na gospodogojitvene potrebe, potem pa je tako dobljeni otat prekontroli-
sal s uporabo splošne otatne formule.

Z deleženim etatom po količini se strinjam ter sem mnenjs, da je ta etat v skladu s splošnimi gozdarskoekonomskimi načeli, saj znaša okrog 88 % od prirastka. ←

Poudariti pa je treba, da se bo tak etat lahko brez realiziral brez škode le tedaj, če boče v ustrezni meri napre- dovala dela na razširitvi gozdnoprometne mreže.

Gozdnogojitvenim delom je podal sestavljalec ekizroma sta podala sestavljaleca elaborata ves potrebnl poudarek, tako da glede tega nimam kaj pripomniti.

TABELARNI DEL

Analiza predloženega elaborata bi mi bila sadala k mnogo manj preglavie in bi zahtevala manj časa, če bi bil se- stavljalec v tabelarnem delu nekoliko drugače grupiral materije.

Glede izkaza površin nimam kaj pripomniti.

Ne strinjam pa se s načinom kako je sestavljen tabe- larni del: Opis pesterjev. Sestavljalec je zaporedno nanizal od- delke in pededdelke takoč kot se navedeni v izkazu površin, tu- ko da se posamezni obratovalni razredi medseboj pomešani. Zara- di tega ni mogel podati povzetkov niti po posameznih obratoval- nih razredih niti po pomladnih razredih. Iz tekstnega dela se vidi, da je sam za sebe delal take povzetke in je najvšč- nejše podatke navedel v tekstnem delu, vendar pa pri tem niso podani vsi elementi, ki se lahko debije s čiste računskim postop- kom. Tudi se na ta način lahko podkrajajo napake. Po mojem je prirastek za obratovalni razred B, kot je izkazan v tekstu, napa- čen in ne znaša 6,2e po ha, temveč le 5,86 m3/ha.

Te pomanjkljivosti se me, kot je rečeno, cvirale pri analizi elaborata, ne predstavljajo pa same za sebe neko osnov- no napake. Potrebno pa je, da se pri izdelavi čistopisa odseki grupirajo najprej po obratovalnih razredih, za obratovalni ras- red A pa poleg tega še take, da se v okviru tega obratovalnega razreda ločeno izkažejo posamezni pomladni razredi.

Glede osnove načelnj se je sestavljalec držal tega načela.

Ako odštejemo grupacijo materije in delno pomanjka- nje rekapitulacij, je tudi tabelarni del sestavljen v skladu s strekovnimi načeli in obstoječimi predpisi v navodilih za urejanje gozdev v LRS.

KARTE

se dekaj skromne, izdelane na ozalitu, toda lične in ustrezajo sedanjim najnujnejšim potrebam. Ker bo pri naslednji reviziji

potrebno spremeniti notranjo razdelitev, s čimer bi se, da te kar-
te popolnoma zadovoljajo. Elaboratu ^{in priložnostno} priložiti tudi instruktivne
sostojinske - gospodarske karte.

ZAKLJUČEK IN PREDLOG

Elaborat, ki ga je sestavil inštitut za gozdno in
lesno gospodarstvo, ^{in priložnostno} pomeni znaten napredek glede planiranja
skupinskih postopnih seženj oziroma premen. Ta napredek je
važen doprinos za našo urejevalno prakso. Tudi v ostalih ozi-
rih je elaborat na dostojni strokovni višini, čeprav je izdel-
an pod težkimi pogoji, ko je bilo potrebno nadaljevati na-
pačno začetna dela.

Predlagam, da se izvrši terenski ogled pri katerem
naj se omogoči poglobljena strokovna diskusija glede postav-
ljenih problemov. Po tem ogledu naj se elaborat odobri ob
upoštevanju pripomb v tem poročilu in rezultatov terenske
obravnavne.

Ljubljana, dne 7. septembra 1956.

Priloga: Tabelarni pregled

/ dr. ing. Filip Rudolf /

Tocurst prepisa potvrdjena

